

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL
EESTI MEREAKADEEMIA
Merenduskeskus

Andrei Viguro

**KALAPPÜÜGISEADUSE RIKKUMISED HARRASTUSPÜÜGIL.
MOTIIVID JA MEETODID SELLESE HÄVITA KÄITUMISE
VASTU.**

Lõputöö

Juhendaja: Loreida Timberg

Tallinn, 2020

Olen koostanud töö iseseisvalt.

Töö koostamisel kasutatud kõikidele teiste autorite töödele, olulistele seisukohtadele ja andmetele on viidatud.

Andrei Viguro

.....

(allkiri, kuupäev)

Üliõpilase kood:

Üliõpilase e-posti aadress:

Juhendaja Loreida Timberg:

Töö vastab lõputööle esitatud nõuetele

.....

(allkiri, kuupäev)

Kaitsmiskomisjoni esimees: Loreida Timberg

Lubatud kaitsmisele

.....

(ametikoht, nimi, allkiri, kuupäev)

Sisukord

Annotatsioon.....	4
Sissejuhatus	5
1 Harrastuspüügiga tegelevate inimeste tüübid.....	6
1.1 Seaduserikkumisi harrastuspüügil	7
2 Püügivahendid	9
2.1 Keelatud püügivahendid	9
3 Harrastuspüügi kalaliigid.....	11
3.1 Harrastuspüügi populaarsemad kalaliigid.....	11
3.1.1 Kalaliigid, mille püügil tuleb ette kõige rohkem seaduserikkumisi	11
4 Keskkonnakaitse.....	13
4.1 Keskkonnainspeksioon	13
4.1.1 Vabatahtlik töörühmad	14
4.2 Meetodid	15
4.2.1 Praktika.....	15
4.2.2 Küsimused	17
4.2.3 Küsitlus.....	23
4.2.4 Intervjuu	37
4.2.5 Analüüs.....	40
Kokkuvõte	41
Võõrkeelne lühikokkuvõte	43
Viidatud allikad	44
Lisa 1 Küsitlus: Jätkusuutliku harrastuspüügi uuring.....	47
Lisa 2 Venekeelne küsitlus: Jätkusuutliku harrastuspüügi uuring.....	48

Annotatsioon

Antud töö eesmärgiks oli peamiste põhjuste välja selgitamine, miks kalapüügi harrastajad rikuvad reegleid. Töö oli sooritatud praktilisel kallakuga, et tulevikus, töö käigus välja mõeldud meetodeid saaks hakata kasutama ka päris elus.

Uuringul kasutati informatsiooni kogumiseks meetoditena valdkonna seadusandluse ja kirjanduse analüüsi, viidi läbi intervjuud ja küsitlused harrastuskaluritega ning osaleti praktika käigus harrastuskalapüügi järelvalve teostamises Keskkonnainspeksioonis.

Uuringu tulemusel selgus, et harrastuspüügiga tegelevad kalamehed rikuvad kalapüügiseadust kahel põhjusel. Esimene põhjus on seaduse mittetundmine, seega seaduse rikkumine ei toimu teadlikult, kuid peab meeles pidama, et seaduse mitte tundmine ei vabasta vastutusest. Teises olukorras inimesed teadlikult rikuvad seadust kasu saamise eesmärgil

Oli väljaselgitatud, et parim meede parandamaks sellist vastutustundetut käitumist on inimeste informeerituse tõstmine. Antud meetodi välja töötamiseks olid pakutud mõned ideed, mis tekkisid antud töö uurimise käigus.

Sissejuhatus

Kalapüügiseaduse rikkumise motiivid varieeruvad aga võib öelda, et nende rikkumise tagajärjed on kriitilised Eesti veeloomadele, eriti kaladele ja mõningale vähilaadsetele. Eestis on küll näha, et keskkonnaseaduste mõistmine ja järgimine on kasvanud, mis on omakorda parandnud üldist keskkonna olukorda. Vaatamata sellele on veel ruumi olukorra parandamiseks ja uute meetmete rakendamiseks. Äärmiselt oluline on rakendada uusi meetmeid selliselt, et vähendada seaduse rikkumised võimaliku miinimumi. Antud tööga soovib autor selgitada milliseid meetmeid ja kuidas saaks neid rakendada.

Antud töö eesmärgiks on mõista üksikisiku Kalapüügiseaduse rikkumise motiive ja leida seoses sellega meetodid sellise hävitava käitumise vältimiseks nii keskkonna kui ka inimese enda jaoks. Selle töö lugemine tuleb kasuks nii inimestele kelle eriala on otseselt seotud lõputöö temaga ning ka tavalistele inimestele kes on huvitatud kalapüügist.

Töö käigus otsitakse vastuseid järgnevatele küsimustele:

- Välja selgitada miks mõned inimesed, kes tegelevad harrastuspüügiga rikuvad Kalapüügiseadust.
- Mis meetmeid võiks kasutada selleks, et vältida Kalapüügiseaduse rikkumist.
- Kuidas saab need meetmeid praktikas rakendada?

Eesmärgi saamiseks:

- Analüüsitakse temaga seotud kirjandust
- Viiakse läbi intervjuusid (anonüümselt) inimestega kes kunagi on rikkunud Kalapüügiseadust
- Analüüsitakse informatsiooni mis on saadaval Keskkonnainspeksioonis
- Nende andmete põhjal luuakse uued ideed Kalapüügiseaduse rikkumiste vastu
- Luuakse meetodid nende ideede rakendamiseks praktikas

1 Harrastuspüügiga tegelevate inimeste tüübid

Eestis on harrastuspüük jagatud kolmeks sektoriks – õngepüük, püük harrastuspüügiõiguse alusel ja püük kalastuskaardi alusel. Esimene on kõige lihtsam harrastuspüügi võimalus mis samal ajal on ka tasuta, kuid selleks, et see püügiviis on tasustamata peab harrastuspüügi huviline kasutama püügivahendiks lihtkäsioõnge, mis peab vastama kindlatele parameetritele(1). Ülejäänud kaks harrastuspüügivõimalust on mõeldud, nii öelda edasijõudnutele(1). Need pakuvad rohkem erinevaid püügivahendeid ja võimalust püüda teatud kalaliike teatud vetes(1).

Keskkonnaministeerium kogub andmeid soetatud harrastuspüügiõiguste arvude kohta ning viib läbi ka põhjalikumad analüüsi harrastuspüügi uuringutega, mis on toimunud 2008., 2016. ja 2019. aastal. Keskkonnaministeeriumi andmetel kalastajate arv kes soetasid endale harrastuspüügiõiguse on ulatunud kuni 93 tuhandeni(4). Lisaks sellele 2018. aastal soetati 21 734 kalastuskaarti(4). Keskkonnaministeeriumi 2008. aasta küsitlusest andmetel on harrastuspüük populaarne peamiselt meeste hulgas ning kalurite vanused on 26-aastased ja vanemad inimesed(5). Vastavalt 2016. aastal tehtud uuemale uuringule, kalastajate vanus muutus 26-aastasest 35–54-aastaseks ning on madalaim vanemate elanike seas (6). 2019. aasta uuringus näeme vanuse järgi samu numbreid, mis on 35–54-aastased ja vanemad inimesed(7). Huvitav on fakt, et 2008. aastal moodustasid naised kogu harrastuskalapüügi rühmas vaid 4%. Kuid harrastuskalapüügiga tegelevate naiste osakaal on 2016. aastal kasvanud peaaegu 4 korda, mis on 15% ja 2019. aastal peaaegu 5 korda, ehk 19% (5,6,7).

Harrastuskalapüügiga tegelevatel inimestel on oma harrastuse tegemiseks erinevad põhjused, kuid enamasti jaguneb see 3 peamiseks kategooriaks(8). Esiteks on inimesed, kes teevad seda ainult harrastuslikel eesmärkidel. Teiseks on inimesed, kes soovivad pakkuda oma perele värsket kala ja kolmandaks on inimesed, kes soovivad raha teenida, ehkki harrastuskalapüügis on saagi müümine keelatud(8). Enamasti on harrastuspüüdjad inimesed, kes naudivad kalapüüki kui oma hobi ja teevad seda huvitegevusena, ning tavaliselt nimetavad nad seda „haiguseks“(8). Kui ma olin noorem, kuulsin sageli vanemate inimeste ja isegi minu vanema venna ütlust, et „kalapüük on haigus“. Väga sageli inimesed, kes tegelevad harrastuskalapüügiga huvi pärast, teevad seda ka selleks, et pakkuda endale ja oma perele värsket kala(8).

1.1 Seaduserikkumisi harrastuspüügil

Harrastuskalapüük ei kujuta endast tavaliselt keskkonnale ohtu, kui seda teostada Kalapüügiseaduse kohaselt. Ometigi ei saa harrastuspüügi keskkonnaohutuses nii kindel olla. Seda sellepärast, et püügil harrastuspüügiõiguse alusel, ei saada alati andmeid püütud kala koguse kohta(1). Püütud kala kogus on vaja esitada ainult kalastuskaardi puhul (1). Selleks, et mõista millest võivad tuleneda seaduserikkumised harrastuspüügil on vaja alustada inimeste käitumise analüüsist ja nende motiivide väljaselgitamisest.

Vikipeedia andmetel on motiiv teo sooritamise otsene põhjus, ajend ning vajadus on eeltingimuseks, mille baasilt tekivad motiivid. Motiive liigitatakse teadvuse osavõtu järgi kahte suurde rühma: teadlikud ja ebateadlikud motiivid. Tegevust ja valikuid mõjutavad enamasti üheaegselt paljud motiivid(32). Motiivid, mis võivad suunata inimest harrastuspüügi seaduserikkumisteks võivad olla järgmised.

- Kui reeglid kehtestatakse, on alati inimesi, kes lähevad neile reeglitele vastu. Antud juhul on reeglid kirjeldatud Kalapüügiseaduses. Üks probleem on see, et inimesed ei ole informeeritud nendest reeglitest ja seaduse rikkumine toimub mõnikord juhuslikult(2). Selline käitumine on ebateadlik motiiv Kalapüügiseaduse eiramiseks, kuigi seaduse mittetundmine ei vabasta isikut kohustusest seda täita.
- Kui reeglid või seadused kehtestatakse, on alati inimesi, kes lähevad neile reeglitele alati põhimõtteliselt vastu. Selline käitumine on teadlik motiiv Kalapüügiseaduse eiramiseks.
- Raha on paljude inimeste jaoks veel üks suur mõjutaja. Harrastuskalapüügi kogused võivad mõnel juhul ületada kutselise kalapüügi kogused, kui see juhtub, on loogiline küsimus, kas see on tõesti meelelahutuslik või on see just raha teenimise meetod(3). Selline käitumine on teadlik motiiv Kalapüügiseaduse eiramiseks. Oluline on välja tuua, et harrastuspüügil püütud kala ei tohi mingil juhul müüa (8).
- Põnevuse otsimine läbi reeglite rikkumise on samuti üks võimalik motiiv keelatud kalapüügiga tegelemiseks. Selline käitumine on teadlik motiiv Kalapüügiseaduse eiramiseks.

Harrastuspüügi reeglite rikkumise põhjuseks võib olla üks motiiv või motiivide kombinatsioon, sõltuvalt inimesest ja olukorrast. Motiivide väljaselgitamiseks kasutati intervjuud ja küsimustikku, mille tulemused on kirjeldatud töö praktilises osas.

2 Püügivahendid

Vastavalt Kalapüügiseadusele on harrastuspüügivahendid 1) spinning, vedel, sikuti, lendõng, põhjaõng ehk krunda ehk tonka, und, käsiõng ja ühe isiku korraga kasutatav rohkem kui üks lihtkäsiõng; 2) harpuunipüss ja harpuun; 3) räimeõng; 4) nakkevõrk ning Peipsi, Lämmi- ja Pihkva järvel kaldavõrk; 5) kuni 100 konksust koosnev õngejada(väikesaare püsielanik on lubatud kasutada kuni 300 konksust koosnevat õngejada.); 6) kuurits; 7) liiv; 8) vähinatt ja vähimõrd; 9)kadiska.

Samuti on mitmeid täiendusi, mida inimesed peavad lubatud püügivahendite kasutuses arvestama. Püügivahendid peavad kalapüügi ajal olema nende omaniku kontrolli all, et nende omanikku oleks võimalik veekogus või selle kaldal tuvastada. See nõue ei kehti püügil nakkevõrgu, vähimõrra, õngejada ja kadiskaga, kuid nad peavad olema tähistatud(10). Räimeõnge tohib kasutada üksnes harrastuskalapüügil merel. Harrastuskalapüügil on keelatud kasutada samal ajal rohkem kui kolme sama või eri liiki püügivahendit, välja arvatud vedelit, vähinatta ja vähimõrda(10).

2.1 Keelatud püügivahendid

Kalandusseaduse järgi on keelatud kala püüda ilma püügivahende kasutamata või püüda püügivahenditega või meetodiga mis on kalapüügieeskirjades kirjeldamata. Siia kuuluvad sellised meetodeid ja vahendeid, nagu elekter, mürgised või narkootilised ained, tulirelvad või plahvatusohtlikud laengud.

Lühikirjeldus nende püügivahendite kohta:

- Elektrilistel püügivahenditel kasutatakse energiaallikatena tavaliselt transporditavaid generaatoreid või võimsaid akusid. Kalad on uimastatud elektrienergia abil, nii et nad ei pääse põgenema ja on seega hõlpsasti äravõetavad(11)
- Üks keemilistest meetoditest on tsüaniidiga kalastamine. Selleks lisatakse veele tsüaniidi, mis uimastab kala ilma seda tapmata, muutes selle võrgus või isegi käsitsi hõlpsaks püüdmiseks(12).
- Kalapüük plahvatusohtlike ainete abil on kalapüügiviis, milles kasutatakse dünaamiiti või mõnda muud plahvatusohtlikku ainet. See saadab vee kaudu lööklaineid, uimastades või tappes kalu, mis seejärel kogutakse. See on kõige ohtlikum meetod nii inimestele kui ka kaladele(13).

- Milliseid püügivahendeid ja kuidas harrastuspüüdjad kasutavad, uuriti antud töö praktika töökohas.

3 Harrastuspüügi kalaliigid

2019. aastal sisevetes kõige rohkem püütud kala oli särg, 43 tonni sisevetes ja 3,5 tonni Läänemeres(9). Järgmises kohas olid Läänemerest püütud kalad – lest mille kogus oli 38 tonni ja ahven mille kogus oli 17,5 tonni Läänemeres ja 6,7 tonni sisevetes. Muud kalaliigid ei ületanud rohkem kui 10 tonni koguses(9).

Särg oli 2018. aastal kogumassiga esimene kala, kogumass oli 44,7 tonni. 2018. aastal oli püütud lestakogus 2019. aastaga võrreldes suurem, moodustades 43 tonni(9). Ka ahven oli suurem ja moodustas Läänemeres 24 tonni ja sisevetes 7 tonni(9). Teised kalad, mis hüppasid üle 10 tonni, olid hõbekoger ja haug, hõbekogeri kogumass oli 13,2 tonni ja haugi puhul 16,2 tonni, nii sisevetes kui ka Läänemeres(9).

2017. aastal enim püütud kala oli samuti särg, mille kogumass oli 47 tonni, teise koha sai haug kogumassiga 42,2 tonni(9). Sel aastal lesta kogumass oli 34,7 tonni ja ahvena 26,7 tonni(9).

Neid andmeid analüüsid näeme, et igal aastal on samad kolm liiki, mis moodustavad suurima kogukaalu. Siit võime järeldada, et seda kalaliiki hinnatakse kalurite seas kõige enam ja nende kalaliikide populatsioon on kõige suurem, kas Läänemeres või sisevetes

3.1 Harrastuspüügi populaarsemad kalaliigid

Antud töö autor tegeleb samuti harrastuspüügiga ja enda kogemusest võib väita, et üks populaarsemaid kalu, mida enamik inimesi püüab, on haug, kuid autor saab seda hinnata ainult tema kogemuste põhjal. Reaalsus on natuke keerulisem ja eelistatud kala on iga inimese jaoks erinev, sõltuvalt aastaajast, asukohast ja isiklikest eelistustest.

3.1.1 Kalaliigid, mille püügil tuleb ette kõige rohkem seaduserikkumisi

Lõhe ja meriforelli on keelatud püüda sügisel kudeajal, erinevates piirkondades kuupäevad varieeruvad, kuid jäävad vahemikku 1.septembrist 30.novembrini, kuid lõheliste mari on hinnatud kaup ning kudema tulev kala ahvatleb inimesi keelatud püügile (19,20).

Haugi on keelatud püüda kevadel kudeajal 1.märtsist 30.aprillini, kuid kudema tulev haug on kalastajatele kergelt tabatav ning kevadeti on märgata inimesi, kes ei jõua ära oodata püügikeelu lõppu(21,22).

Jõesilmu püütakse sügiseti kuderände ajal tihti ilma vajalike lubadeta mis põhjustab ametlikust statistikast kordades suurema püügi ning mõjub halvasti silmude populatsioonile(23).

Merisiiga (Pärnu jões – 15. oktoobrist 15. Novembrini) ja peipsi siiga (1. novembrist 30. Novembrini) on samuti keelatud kala püüda, kuid kahjuks ahvatleb seegi hinnatud kalaliik inimesi keelatud püügitegevusele(21).

Koha (jäävabas vees – 15. aprillist 15. juunini) ja meres (15. maist 15. juulini) on keelatud kala püüda, kuid kahjuks ahvatleb seegi hinnatud kalaliik inimesi keelatud püügitegevusele(21).

Jõevähk on üks liik, mis on väljasuremis ohu all. Vähkide populatsioon on väike, kuid tänu oma maitsele on ta röövpüüdjate jaoks meeldiv saak(25).

Vähki tohib püüda ainult ühel kuul aastas, augustis(24). Minimaalne vähi pikkus 11cm, püüdmiseks on vajalik omada spetsiaalset litsentsi – kalastuskaart(24). Nende püüdmine on lubatud ainult vähinataga ja vähimõrraga ning söödaks tohib kasutada ainult liha või kala(24).

Probleemid vähi püüdmisega ebaseaduslikul moel või ebaseaduslikul ajal ei seisne ainult selles, et käib vähkide väljapüüdmine, vaid ka selles et vähid haigestuvad vähikatku, see seen *Aphanomyces astaci* tapab neid(24,25,26). Peale illegaalse vähkide väljapüüdmise võivad röövpüüdjad samuti kaudselt mõjutada populatsiooni vähenemist haigestudes neid välja püüdmisel(24,25,26).

Praktika läbimisel antud töö autor osales vähipüügirahu reidis ja seetõttu kohtumine röövpüüdjatega oli vältimatu. Tavaliselt kasutavad reeglite rikkujad taskulampi ja võrku ning tegutsevad pimedal ajal veekogu kaldal.

4 Keskkonnakaitse

Keskkonnakaitse peamine vahend on määruste ametliku jõustamise kontroll. Selleks on olemas sõltumatu osakond - Keskkonnainspeksioon, mille peamine eesmärk on panus keskkonnakaitse.

4.1 Keskkonnainspeksioon

Keskkonnainspeksioon on esmalt järelevalve organisatsioon, mis tegeleb kõikide reeglite ja seaduste täitmise kontrollimisega, mis on seotud keskkonnaga(16). Antud töö teema puudutab ainult seda osa organisatsioonist, mis vastutab looduslike ressursside valvamisega, konkreetsetl kala ressursside(16). Ressursside valvamine jaguneb kaheks osaks. Esimene on organiseerimise osa, mis tegeleb lubade välja andmisega, koordineerimisega ja järelevalve hindamisega(16). Kõige sellega tegeleb Keskkonnaamet, kes tihedalt teeb koostööd teise osaga – järelevalve osakonnaga(16).

Inspeksioonil on osakonnad igas maakonnas ja puudutab enam kui 20 loodusvarade järelevalve suunda, kala järelevalve osakaal on sellest 33%(16).

Suurt abi pakuvad seadusekuulekad kodanikud, näiteks 2018 aastal saabus inspeksiooni vihjetelefonile „1313“ 4998 kõnet(16).

Kala järelevalves ja teistes harudes, mille eest vastutab inspeksioon on näha langustrendi juhtumite arvus, kuid kriminaalasju kalapüügi järelevalves on kõige rohkem võrreldes teiste harudega(16). Selle põhjuseks on keskkonnale põhjustatud kahju suurus, mis otseselt mõjutab otsust alustada kriminaalmenetlust(16).

Kõige tähtsam aeg järelevalve teostamiseks on kõige väärtuslikumate kalaliikide ja koorikloomade kudemisaeg, konkreetsemalt jõevähi. Just sellel ajal toimub kõige rohkem rikkumisi(16).

Inspeksiooni missioon keskkonna järelevalves seisneb kõikide reeglite ja normide täitmise kindlustamises keskkonna alal eesmärgiga säilitada ja parandada keskkonna seisukorda(16).

Inspeksiooni eesmärk keskkonna alal – olla avatud ja usaldusväärne institutsioon, mis tegeleb süstemaatiliselt ja efektiivselt keskkonna alal, et parandada reeglite ja seaduste järgimist ning teha keskkonda turvalisemaks(16).

4.1.1 Vabatahtlik töörühmad

Keskkonna järelevalve organisatsiooni ressursid on piiratud, sellega seoses tulevad appi vabatahtlike grupid(17). Üks aktiivsemaid gruppe on E.K.S Vabatahtlik Kalakaitse(17).

E.K.S Vabatahtlik Kalakaitse on töögrupp, mis on loodud Eesti Kalastajate Seltsi liidu põhjal. Eesti Kalastajate Selts esindab kalapüügi harrastajate huve ühiskondlikul ja rahvusvahelisel tasemel(17). Samuti antud organisatsioon annab suurt panust valgustades ühiskonda keskkonna probleemidest, mis omakorda aitab saavutada häid kalavarusid(17).

Grupp alustas tööd 2014. aastal, tol ajal kuulus sinna 11 inimest. Ajapikku hakkas informatsioon organisatsioonist levima ja tõmbama ligi positiivset tähelepanu, mis tõi ka oma tulemuse(17). Aastal 2015 kuulus antud gruppi juba 60 liiget(17). Grupi peamiseks ülesandeks oli kuderahu ajal lõhe tõu kalapüügi keelu järgmise jälgimine(17). Peamiseks piirkonnaks oli Harjumaa(17).

Kuna organisatsioon hakkas laienema, siis oli võetud vastu otsus luua antud tegevuseks struktuur(17). Sedasi oli samal aastal allkirjastatud leping vabatahtlikust abi keskkonna inspeksioonile, samuti tõi see kaasa aasta keskkonnateo preemia(17). Tänu antud auhinnale organisatsiooni maine kasvas veelgi, 2016. aastal kuulus sinna juba 200 liiget, 2017, aasta üle 300 liikme ja antud arv on kasvutrendis siiani(17).

Antud aja jooksul töögrupp on väga palju aidanud inspeksiooni. On olnud nii tõsised kui ka vähem tõsised rikkumiste olukorrad(17). Vähem tõsised olukorrad on tihti olnud seotud seaduse mitte teadmisest(17). Üks meetodeid, mille tõi sisse antud organisatsioon on infotahvlite paigaldus antud veekogu kalapüügi reeglistikuga(17).

2020. aastal keskkonna minister tegi ettepaneku suurendada vabatahtlike õigusi. Selleks ta pakkus luua vabatahtliku inspektori abilise töökohad(18).

4.2 Meetodid

Maailmas on harrastuspüügil üha populaarsemaks saanud põhimõtted „püüa ja vabasta“ (ing.k catch and release) ning „selektiivne püük“ (ing.k. selective harvest). „Püüa ja vabasta“ meetodit kasutatakse suurte nõ. trofeekalade püügil(14). Suuri kalu on küll väga põnev püüda, kuid pahatihti ei ole nende liha eriti kvaliteetne ega maitsev. Seetõttu on palju põnevam suur kala lasta veekogusse tagasi ning lasta tal kasvada veelgi suuremaks. „Selektiivse püügi“ puhul valib kalastaja endale ainult need kalad, mis ta jõuab ise ära süüa ning ülejäänud kalad laseb veekogusse tagasi(14). Need mõlemad meetodid võiksid sobida ka Eesti kontekstis.

Harrastuskalurid ise on väga huvitatud sellest, et kalavarude majandamine oleks jätkusuutlik ning aitavad vabatahtlikkuse alusel pidada korda kalastusvetel . Eestis hetkel peamiselt lõhe ja forelli kudemise ajal, kuid miks mitte kasutada võimalust harrastuskalureid kaasata rohkem. Nii nagu on loodud vabatahtlikute päästjate üksused Päästeameti juurde .

Harrastuskalapüüdjate seisukohtade kaardistamiseks koostati küsimustik (Lisa n1 ja Lisa n2). Küsimustiku abil viidi läbi neli intervjuud ning veebiküsitlus. Kasutati küsimustikke kahes keeles: vene ja eesti. Küsimustikud pandi üles Eesti kalurite populaarseimatesse foorumitele: *rybolov.ee* ja *www.kalale.ee*. Kokku koguti 120 vastust. 102 eestikeelsele küsitlusele ja 18 venekeelsele küsitlusele.

4.2.1 Praktika

Üks meetodeid antud töö jaoks andmete saamiseks oli praktika läbimine Keskkonnainspeksioonis, mis andis võimaluse näha harrastuspüügi probleemi seest poolt. Praktika ajal õnnestus näost näkku kohtuda kalameestega, nii seaduskuulekate kui ka nendega, kes rikkusid üleval pool nimetatud reegleid.

Samuti sai täheldada Keskkonnainspeksioonis töötavate inimeste töömeetodeid. See aitas antud töö autorile mõista harrastuspüügi seaduse rikkumiste ja vastutustundetu käitumise põhjuseid.

Üks põhjustest on Keskkonnainspeksiooni ressursi piiratus. Ressursi puudujääk viib selleni, et füüsiliselt ei ole võimalik pöörata tähelepanu igale veekogule, kus võivad olla inimesed, kes tegelevad harrastuspüügi. Kalamehed omakorda teavad või oletavad ressursi vähesust, mis toob

kaasa ükskõiksuse ja süüdimatu tunde harrastuspüügil. Antud töö autor tegeleb samuti harrastuspüügi ja enda kogemusest võib öelda, et ka temal on olnud mõtted ressursi kesisusest keskkonna valves, sellel põhjusel, et 10 aasta jooksul ta ei ole kordagi näinud keskkonna järelevalve inspektorit.

Kuna ressursid on piiratud siis suurt abi saame kohusetundlikelt kodanikelt või inimestelt, kes ei suhtu ükskõikselt meie keskkonda. Nemad annavad oma panuse helistades numbrile 1313.

Praktika ajal antud töö autor puutus kokku paljude kalameestega. See aitas teha järeldusi, miks harrastuspüügi reegleid ei järgita mõnes olukorras. Peale ükskõikse suhtumise seadustesse, oli palju ka neid olukordi, kus pandi kuritegu toime harimatusest ja kalapüügi seaduse teadmatusel. Tihedamini olid need vene rahvusest eakad inimesed. Põhjuseks võib olla informatsiooni kehv liikumine, kuna neil on raske toime tulla interneti maailmas, kus on tänapäeval kõige rohkem informatsiooni(27).

Praktika jooksul sai selgeks, et kalavõrgud on enimlevinud kuriteo vahend harrastuspüügis. See on tingitud võrkude odavusest ja kättesaadavusest, samuti võrguga püüdmine on passiivne püük ja suhteliselt märkamatu, mis teeb selle eriti ahvatlevaks kurjategijate jaoks.

Praktika läbimisel antud töö autor analüüsis töö käigus saadud informatsiooni. Tänu sellele informatsioonile sai teha järeldusi, millest tekkisid uued mõtted, mis meetmeid võiks edaspidi kasutada, et vähendada rikkumiste arvu.

Üks sellistest järeldustest on see, et inimeste informeeritus nagu näitab praktika jooksul saadud kogemus ei ole piisav ja paljude juhtude puhul, kui inimene teeb väärteo, teeb ta seda seaduse teadmatusel. Selleks, et seda ennetada võiks rakendada järgmisi meetmeid.

- Kodanike informeerituse suurendamiseks, võiksid järelevalve inspektorid jagada igale kalamehele juhendi, kus peal on peamised kalapüügi reeglid. Eriti see aitaks neid inimesi, kes sooritasid mitte olulise väärteo ja said suulise hoiatuse, tavaliselt sellised inimesed rikuvad reegleid teadmatusel. Juhend võiks olla nii eesti kui ka vene keeles.
- Tõsisemate rikkumiste puhul, võiks inspeksioon trahvimise asemel pakkuda süüdlasele võimalust külastada koolitust, kus räägitakse reegliparasest kalapüügist.

- Ühe reidi ajal tuli töö autoril mõte peale seda kui nägi Eesti kalastajate seltsi poolt paigaldatud stendi, kus oli minimaalselt infot veekogust. Idee seisnes selles, et riik võiks välja töötada süsteemi, kus iga inimene, kes asub veekogu ääres saab sms, kus on kirjas antud veekogu kalapüügi reeglid, näiteks vähi minimaalne suurus, püügi keeld jne.

4.2.2 Küsimused

Praktika ajal esitati juhtivinspektorile Senta Sildnikule ja büroo juhataja asetäitjale Tarmo Tehvale huvipakkuvaid küsimusi, mis pakuvad lisateavet töös esitatud küsimustele vastamiseks

Millised on enamlevinud Kalapüügiseaduse rikkumised mis avastatakse?

Tabelist on näha, et enamus rikkumisi on seotud paragrahvidega § 75, § 77, § 81 ja § 85.

Kalapüügiseadus	Rikkumiste arv
§ 71. Kalapüüginõuete tõsine rikkumine	1
§ 72. Tõsiste rikkumiste punktisüsteem merel	1
§ 74. Kala müügi, ostu ja käitlemisega seotud nõuete rikkumine	16
§75. Kalapüük loata ja loa nõudeid rikkudes ning merel kalalaevatunnistuse ja sertifitseerimata mootorivõimsusega kalalaevaga	290
§ 76. GPS- ja muu satelliitjälgimissüsteemi kaudu andmete esitamise korra rikkumine	9
§ 77. Kalapüügiga seotud andmete esitamise korra rikkumine	61
§ 79. Püütud kala ja veetaime vette tagasi heitmise keelu rikkumine	3
§ 80. Püügivahendite ja veekogus kalade püügijärgseks hoidmiseks mõeldud vahendite tähistamise, märgistamise ja asukoha kindlaks määramise nõuete rikkumine	28
§ 81. Kalapüük püügivahendite kohta esitatud nõudeid rikkudes	112
§ 82. Elektripüügivahendiga seotud nõuete rikkumine	1
§ 83. Eestis looduslikult esinevate kalaliikide veekogusse asustamise nõuete rikkumine	1
§ 84. Kalapüüinise kontrollimise sageduse nõuete rikkumine	4

§ 85. Kalapüük ja veekogus kala püügijärgne hoidmine keelatud ajal ja alal ning püüda keelatud kalaliigi isendite ja alamõõdulise kala püük ning püüda lubatud kala koguse ületamine	313
§ 86. Kala lossimise, merel ümberlaadimise, pardal hoidmise ja vastuvõtmise nõuete rikkumine	1

Tabel 1: Kalapüügiseaduse rikkumiste arv ajavahemikus 03.01.2020 – 03.08.2020(Andmed KKI sisemise statistikast)

Kas avastatud Kalapüügiseaduse rikkumised on sellised, mida inimesed teevad teadmatusest ühe korra või on rikkumised pigem korduvad?

Enamus rikkumisi tehakse seaduse teadmatusest ja enamus juhtumeid on ühekordsed.

Mille järgi otsustatakse, kas Kalapüügiseaduse avastatud rikkumise kohta tuleb määrata ka trahv?

Sanktsiooni määr oleneb paljuski rikkumise üksikasjadest, esmalt vaadatakse teo tõsidust, süüdlase käitumist ja kas oli ka saaki. Tõsiseks rikkumiseks peetakse rikkumisi, mis on loetletud Kalapüügiseaduses, § 71. Kalapüüginõuete tõsine rikkumine, lõik (2) -*Harrastuskalapüügil loetakse kalapüüginõuete tõsiseks rikkumiseks: 1) kalapüüki keeluajal või keelatud kohas; 2) keelatud kalaliigi püüki; 3) kalapüüki keelatud või nõuetele mittevastava püügivahendiga; 4) kalapüügi üle riiklikku järelvalvet teostava inspektori töö takistamist või uurimisega seotud tõendite varjamist, rikkumist või kõrvaldamist; 5) alamõõdulise kala püüki; 6) keelatud püügiviisi kasutamist; 7) kaaspüügi tingimuste rikkumist.*

Mis kogemus näitab, mis mõjuvad rikkujatele paremini – trahvid või hoiatused?

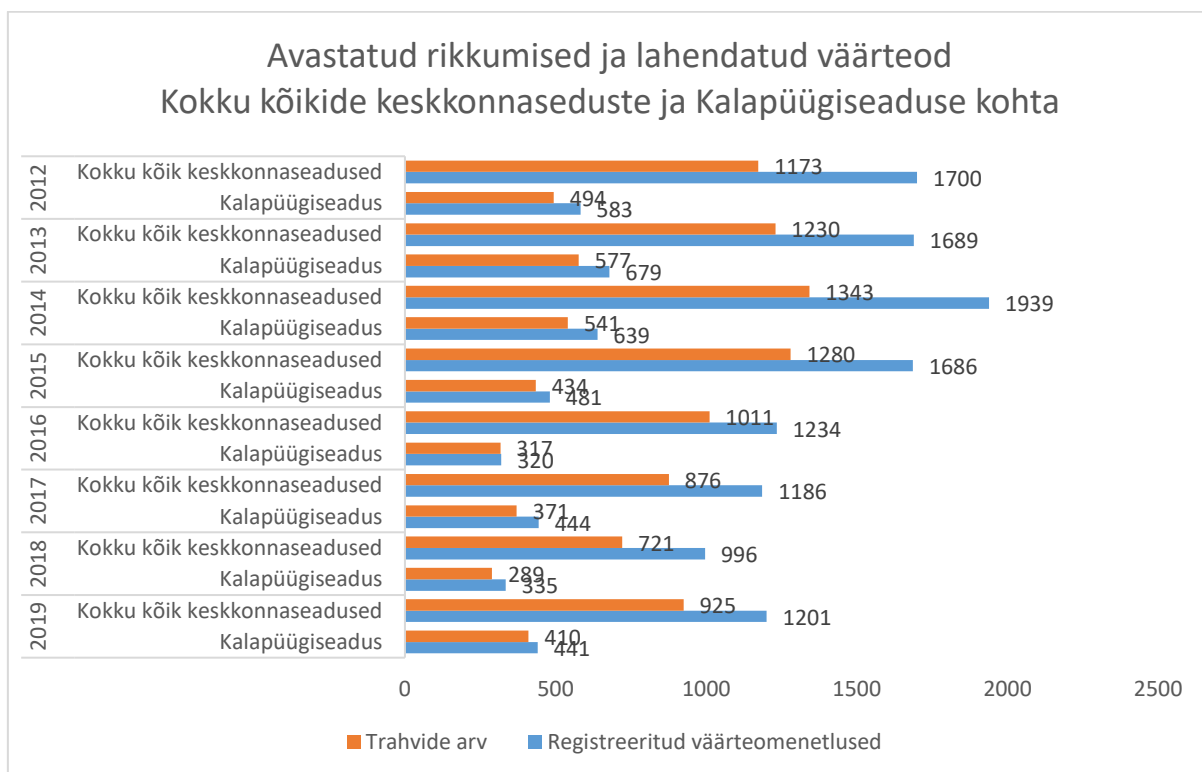
Karistuse määramise otsus – trahv või suuline hoiatus sõltub konkreetsest olukorrast. Mõnes olukorras on suuline hoiatus piisav, teises mängib rolli olukorra tõsidus ja ilma trahvita ei saa olukorda lahendada.

2012 kuni 2018 Kalapüügiseaduste avastatud rikkumiste arv vähenes(Joonis 1)– – millest see võis olla tingitud?

- Avastatud rikkumiste arv on vähenenud, sest inimeste teadlikkus on kasvanud?

- **Keskkonnainspeksioon teeb oma tööd tõhusamalt ning inimesed ei julge enam seadust rikkuda?**

Siin mängisid rolli kõik loetletud faktorid, suure panuse andsid vabatahtlikud, kes kuuluvad vabatahtlike gruppidesse või lihtsalt kohusetundlikud kodanikud, kes rikkumist nähes helistasid numbrile 1313.

Joonis 1: Avastatud rikkumised ja lahendatud väärted kokku kõikide keskkonnaseaduste ja Kalapüügiseaduse kohta(31).

Miks 2019 avastatud rikkumiste arv kasvas(joonis 1)?

Kuna inspeksiooni tööplaan keskkonna kaitseks on iga aasta umbes sama, siis vastata antud küsimusele ei ole lihtne. Üks põhjustest võib olla, et sellel aastal tuli rohkem kaebusi numbrile 1313.

Kuidas hinnatakse keskkonnakahju suurust?

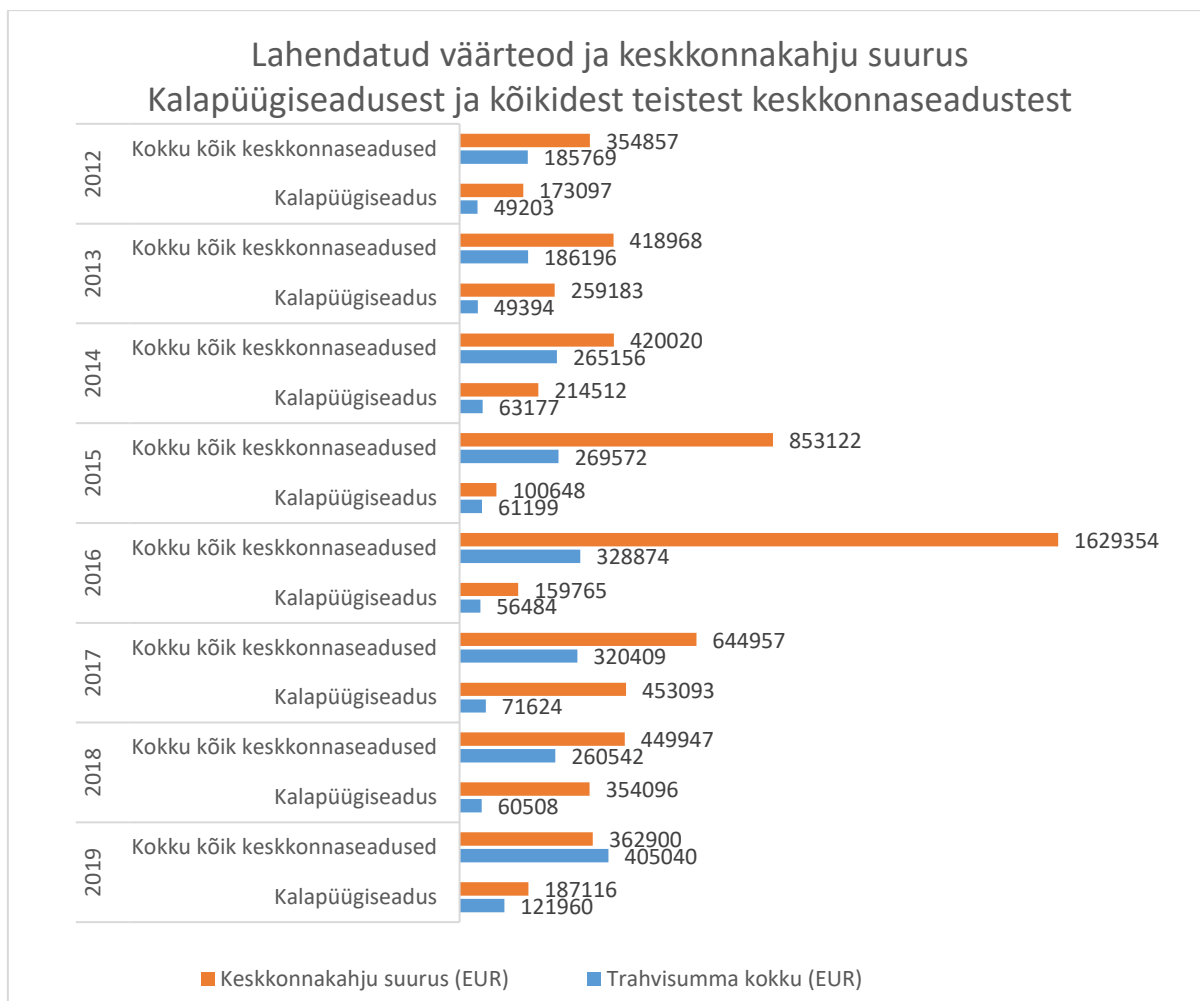
Kahju suurust keskkonnale hinnatakse määrusega. „*Kalavarudele ja veetaimedele tekitatud kahju hüvitamise määrad, arvutamise alused ja meetodika ning tekitatud kahju arvutamise akti*

vorm“(29,30). Ja selle tõsidust hinnatakse Kalapüügiseadus järgi, § 73. *Kala- ja veetaimevarule tekitatud kahju ning selle hüvitamine*(10).

Määratud trahvisummad on tavaliselt väiksemad kui keskkonnakahju suurus(Joonis 2). Kas trahvisummadele lisandub ka kohustus keskkonnakahjud hüvitada?

Trahv väärteo eest ja kompensatsioon tekitatud kahju eest on kaks erinevat asja(28). On olukordi, kus kompensatsiooni keskkonnale tekitatud kahju eest ei võeta isegi saagi olemasolul aga ainult sel juhul kui saak on eluvõimeline ja teda saab tagasi panna temale sobivasse keskkonda. Sedasi juhtub tihti vähipüügiga seotud väärtegudes.

Kompensatsioon keskkonnale tekitatud kahju eest võetakse väärteo trahvist eraldi. Süüdlane omab võimalust maksta kompensatsiooni enne ametliku otsuse kätte saamist. Vastasel juhul keskkonna inspeksioon pöördub tsiviilkohtu poole, kus võetakse kompensatsioon kohtuotsusega.

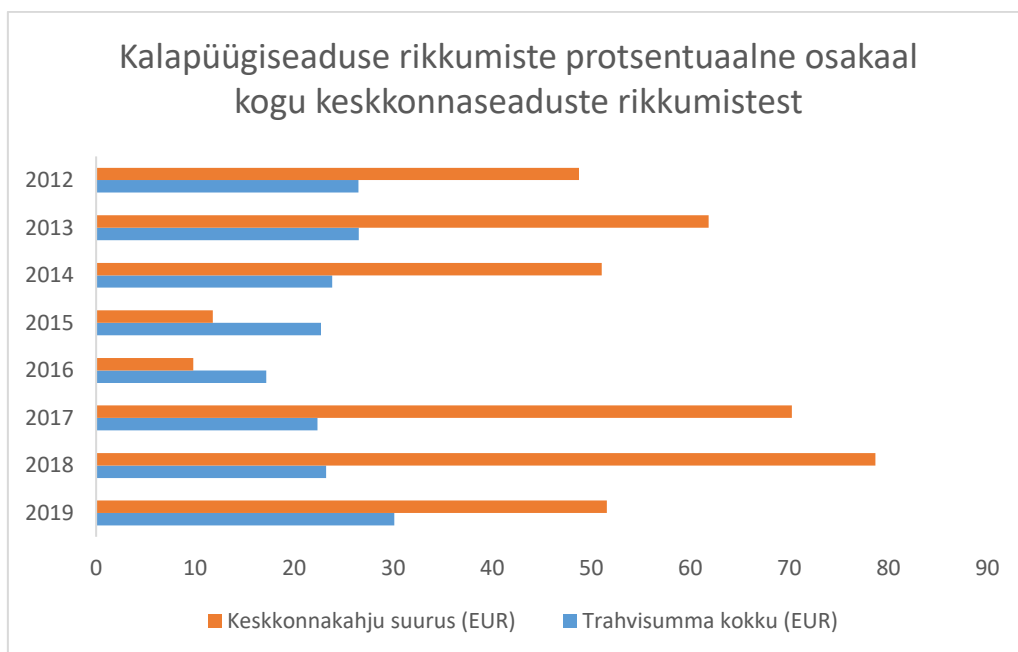
Joonis 2: Lahendatud väärted ja keskkonnakahju suurus Kalapüügiseadusest ja kõikidest teistest keskkonnaseadustest(31).

Kalapüügiseaduste keskkonnakahjude suuruse ja määratud trahvisummade vahel ei ole otsesest seost. St et suure keskkonnakahju juures võib määratud trahvisumma olla proportsionaalselt väiksem. Kuidas seda seletada(joonis 2)?

Seadus nõuab teatud karistust väärteo eest, samal ajal võib olla kompensatsioon kordades suurem, kõik sõltub saagi suurusest.

Kalapüügiseaduse rikkumistest tulenenud keskkonnakahjude suurus varieerub aastate vahel suuresti. Olles näiteks kõikidest teistest rikkumistes 2016.a 10% ja 2018.a 79%. Kas oskate öelda, mis sellist suurt kõikumist põhjustab(joonis 3)?

Antud juhul selline varieerumine sõltub keskkonnale tekitatud kahju suuruselt, seda ei saa prognoosida, antud näites ühes aastas tekitatud kahju oli üks kompensatsiooni summa, mis otseselt sõltub saagi suuruselt, viimastel aastatel kompensatsioon oli väiksem, järelikult keskkonnale tekitatud kahju suurus oli ka väiksem.

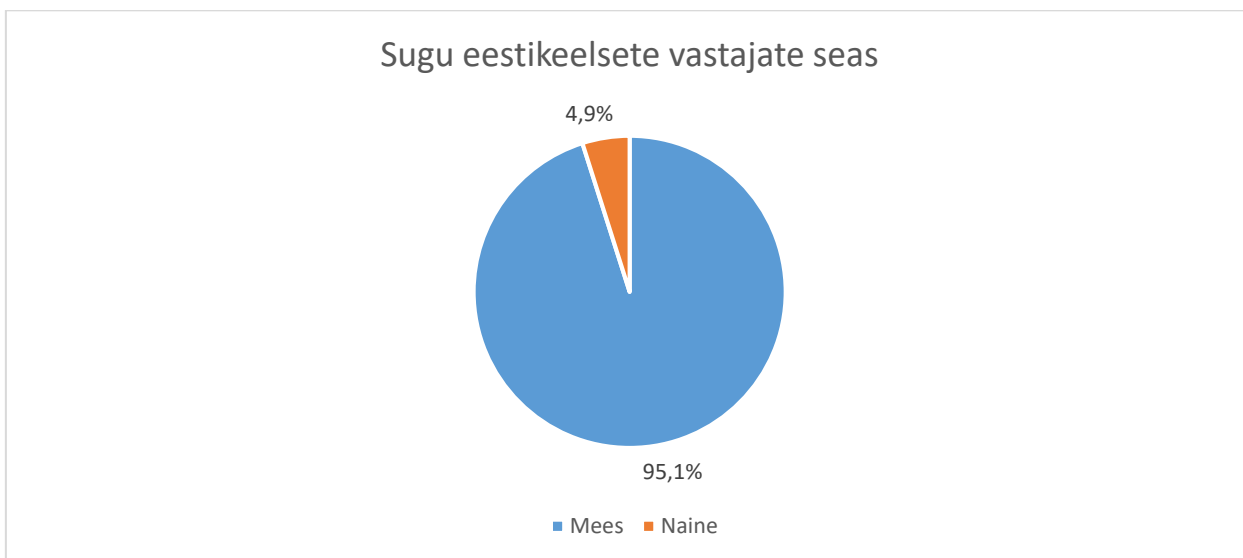

Joonis 3: Kalapüügiseaduse rikkumiste protsentuaalne osakaal kogu keskkonnaseaduste rikkumistest(31).

4.2.3 Küsitlus

Eestikeelse ja venekeelse küsitluste tulemusi ei saa üks-ühele võrrelda, kuna vastajate hulk oli väga erinev. Seetõttu analüüsiti tulemusi ühe küsitlusena, kuid mõne olulisema küsimuse vastustes on tehtud erand ning eraldi on välja toodud eestikeelsete ja venekeelsete vastajate tulemused.

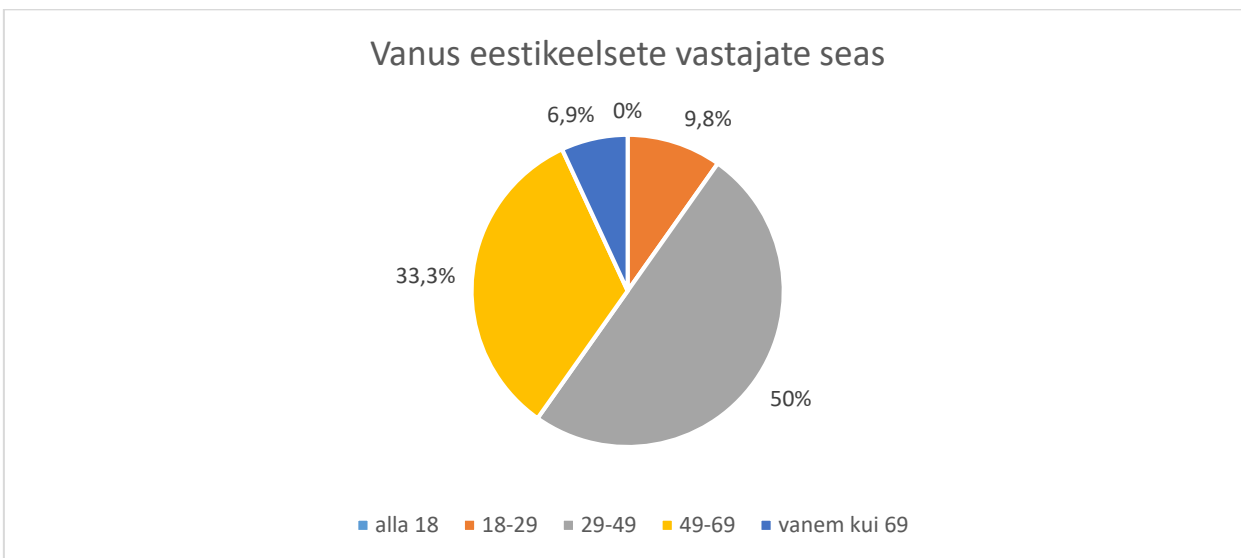
Küsimustiku järgi on hästi näha (joonis 4 ja 5), et suurem osa vastanutest on mehed ja ainult 5 vastajat 120-st on naised. Selle järgi on lihtne teha järeldus, et harrastuskalapüük on enamasti meeste hobi. Ehkki eestikeelses ja venekeelses küsitlustes on vastustajate arvude vahel suur erinevus, on näha, et peamiste osalejate vanused on samad - suurem osa vastanutest on vanusega 29–49 ja 49–69 (vastavalt eestikeelsed 50% ja 33,3%, venekeelsed 50% ja 44,4%) (joonis 6 ja 7).

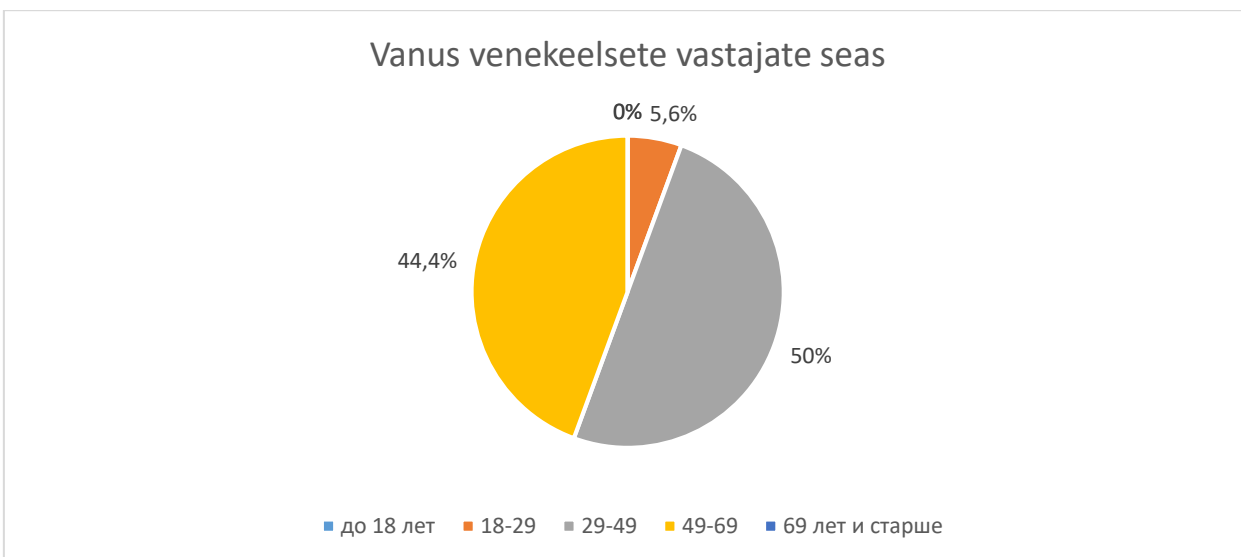
Joonis 4: Sugu eestikeelsete vastajate seas.

Joonis 5: Sugu venekeelsete vastajate seas.

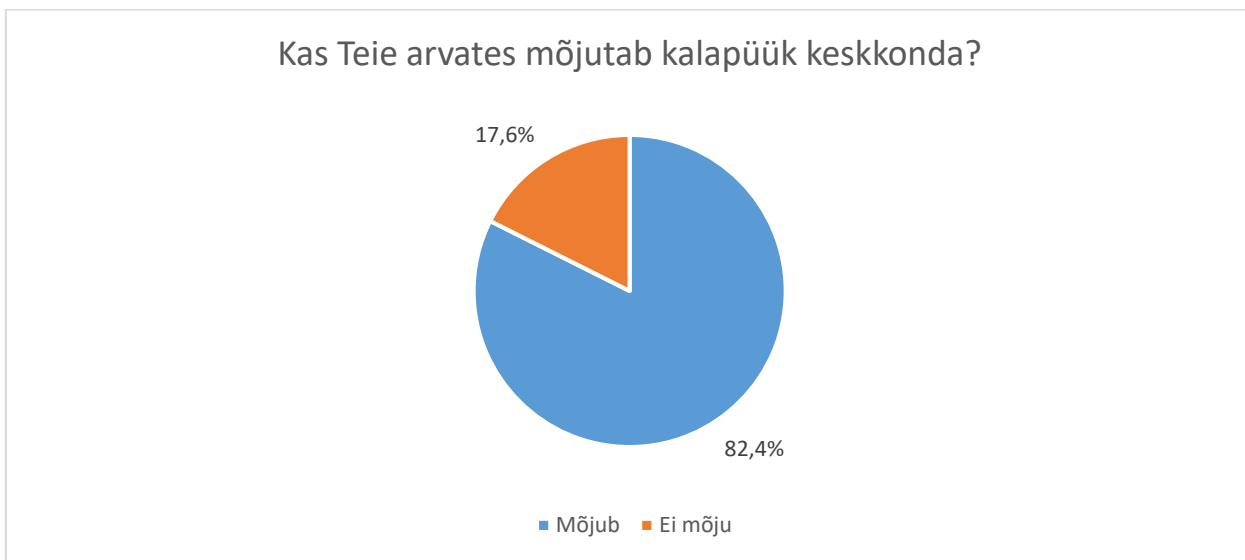
Joonis 6: Vanus eestikeelsete vastajate seas.

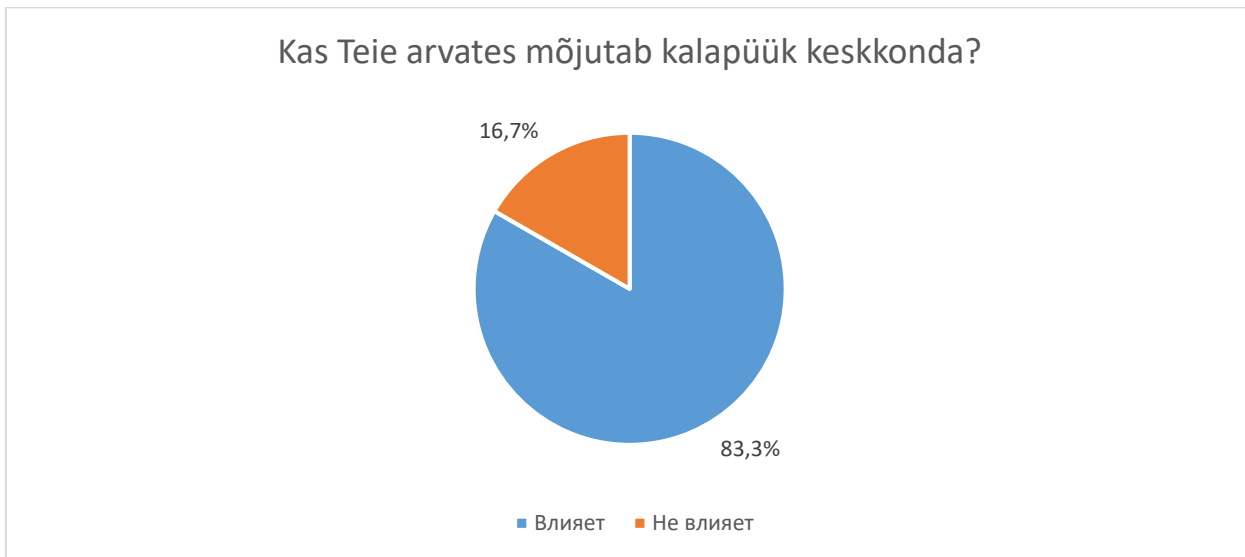
Joonis 7: Vanus venekeelsete vastajate seas.

Nagu näha *joonistelt 8 ja 9*, nõustub enamik kalureid, et harrastuskalapüük mõjutab keskkonda (vastavalt eestikeelse 82,4%, venekeelsed 83,3%). Informatsiooni kättesaadavus kalapüügi informatsiooni kohta küsimus pole nii selge. Venekeelse kogukonna arvamus jagunes pooleks(*joonis 11*). Eesti keelt kõnelevad vastajad ei ole samuti 100% nõus, et harrastuskalapüügi kohta on Eestis piisavalt infot - vaid 2/3 vastajad nõustuvad selle väitega(*joonis 10*). Võib eeldada, et venekeelse kogukonna tulemused võivad olla tõesed, kuna vene keeles on vähem teabeallikaid. Ehkki need olemasolevad allikad ei ole kuidagi halvemad kui eesti keelsed allikad., Väike raamat

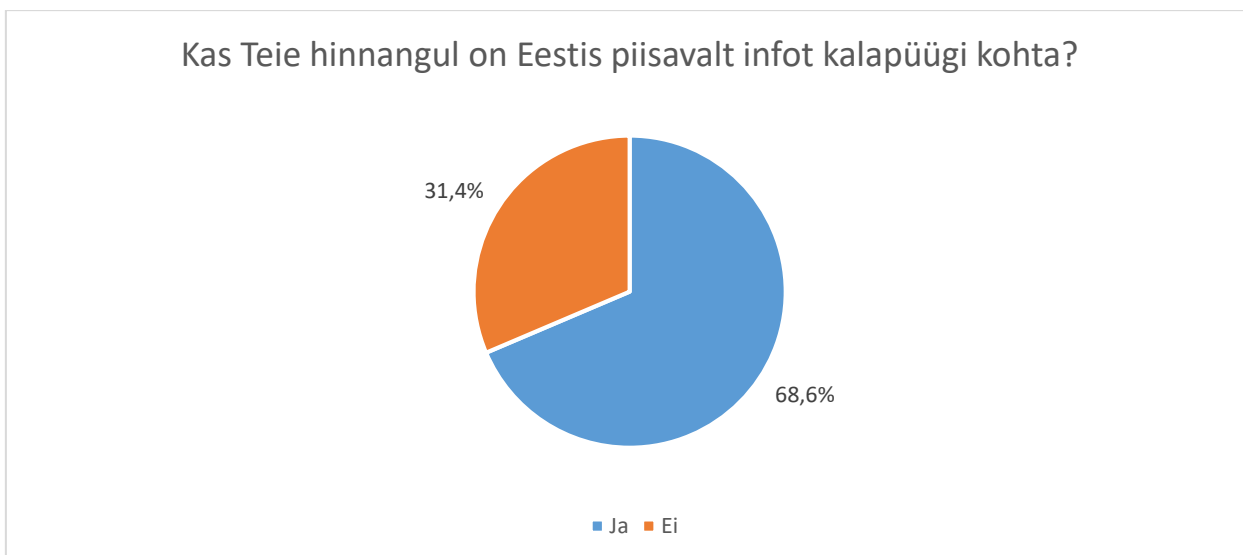
"Eesti harrastuskalamehe taskuabimees" on selle kinnituseks, sest on saadaval mõlemas keeles ja mõlema keele variandid on uskumatult informatiivsed. Probleemiks võib olla nende venekeelsete allikate leidmine.

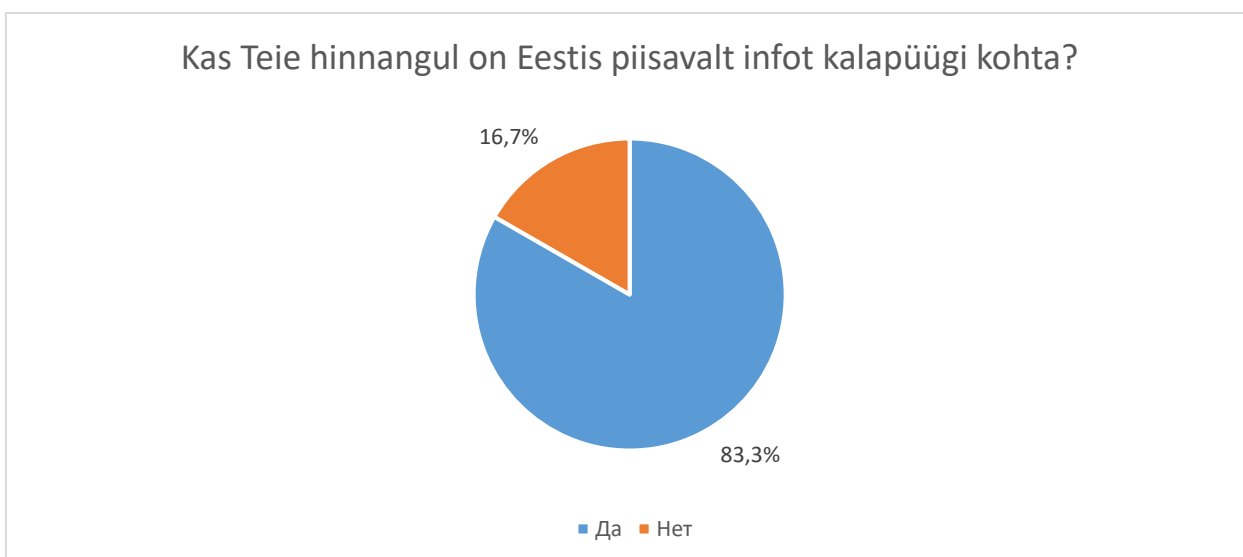
Joonis 8: Harrastuskalapüügi mõju keskkonnale eestikeelsete vastajate seas.

Joonis 9: Harrastuskalapüügi mõju keskkonnale venekeelsete vastajate seas.

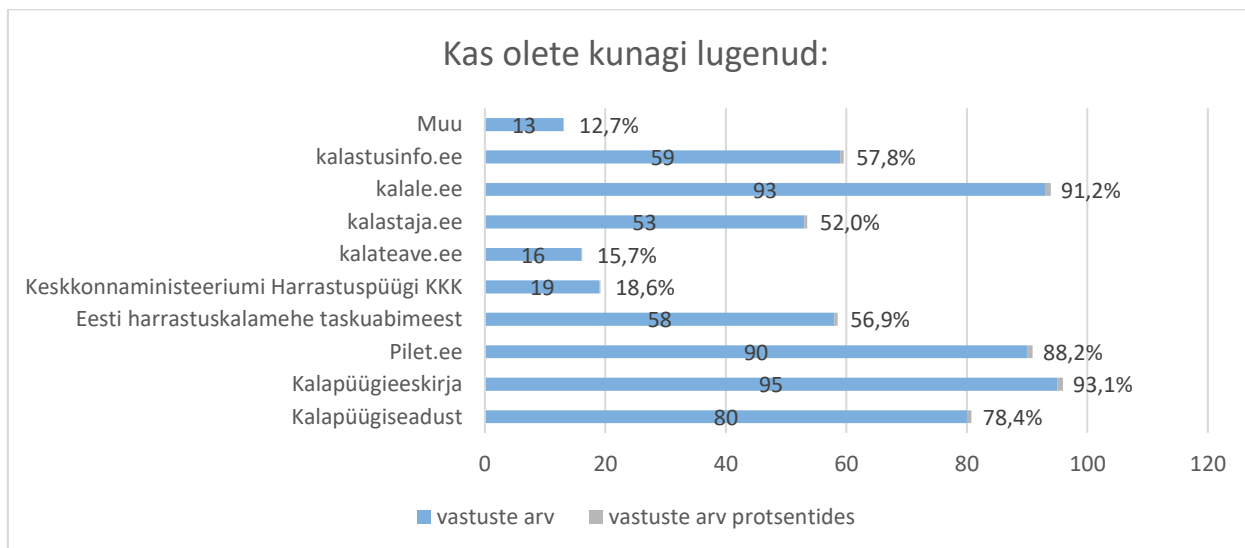
Joonis 10: Harrastuspüüki info kättesaadavus eestikeelsete vastajate seas.

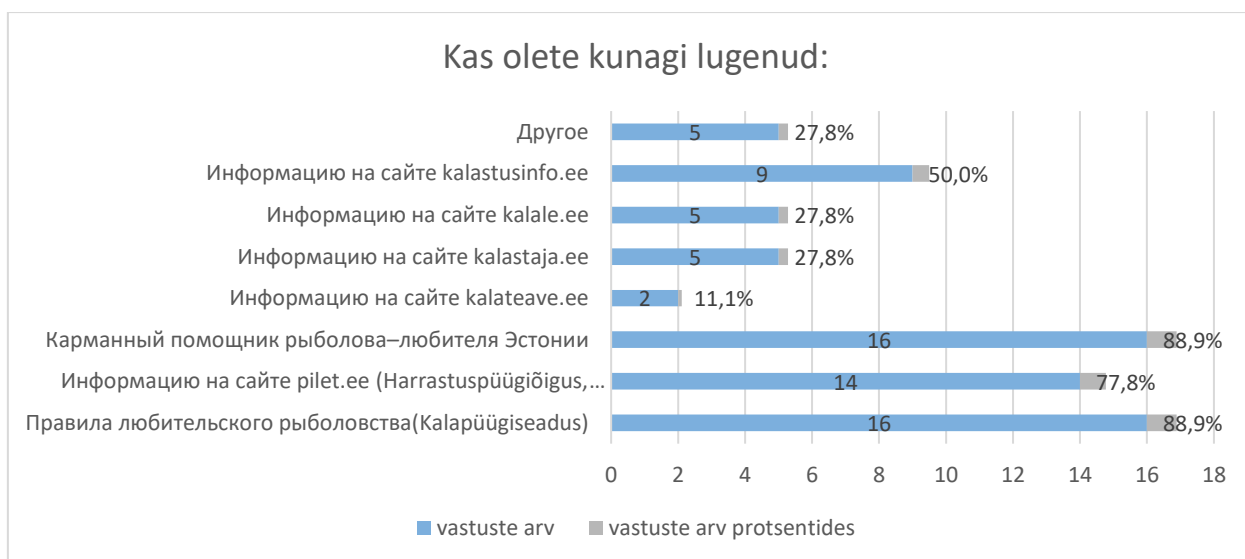
Joonis 11: Harrastuspüüki info kättesaadavus venekeelsete vastajate seas.

Eestikeelsete vastajate seas on populaarseimad teabeallikad kalapüügiseadus 78,4% ja kalapüügieeskiri 93,1%; Harrastuskalapüügi taskuabimees 56,9%; pilet.ee veebisait 88,2%, mis on näha *joonisel 12* kolmandas veerus. Samuti märkisid inimesed kalale.ee foorumi 91,2%, mis on loogiline, kuna see küsitlus postitati just sellesse foorumisse. Venekeelsel kogukonnal on peaaegu sama tulemus vaid koos ühe huvitava erandiga - osa inimesi märkis kalastusinfo.ee veebilehe 50%, mida oli oodata, kuna sellel veebilehel on palju teavet mõlemas keeles, nii eesti kui ka vene keeles(*Joonis 13*).

Vastajate oli võimalus lisada oma teabeallikas, mis ei olenud loetelus. Nende oma teabeallikate all toodi välja: Vladislav Koržetsi raamat "Õngitsemine" ja teisted raamatud; teave sõpradelt ja teistelt kaluritelt; mõned inimesed loodavad ainult teabele, mis põhineb nende enda kogemustel.

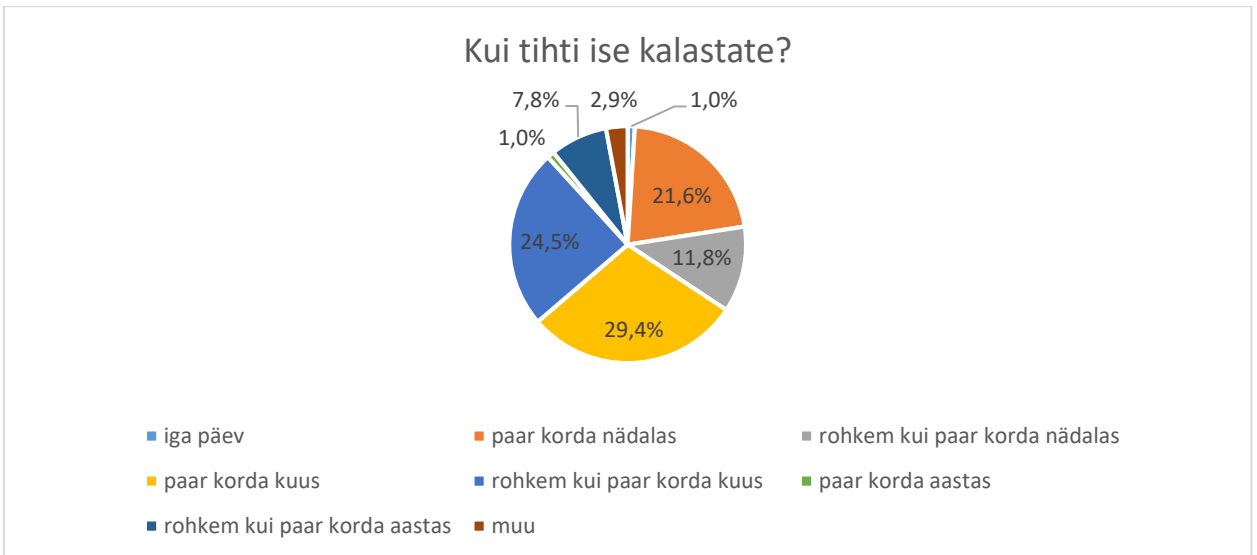

Joonis 12: Peamised info allikad eestikeelsete vastajate seas.

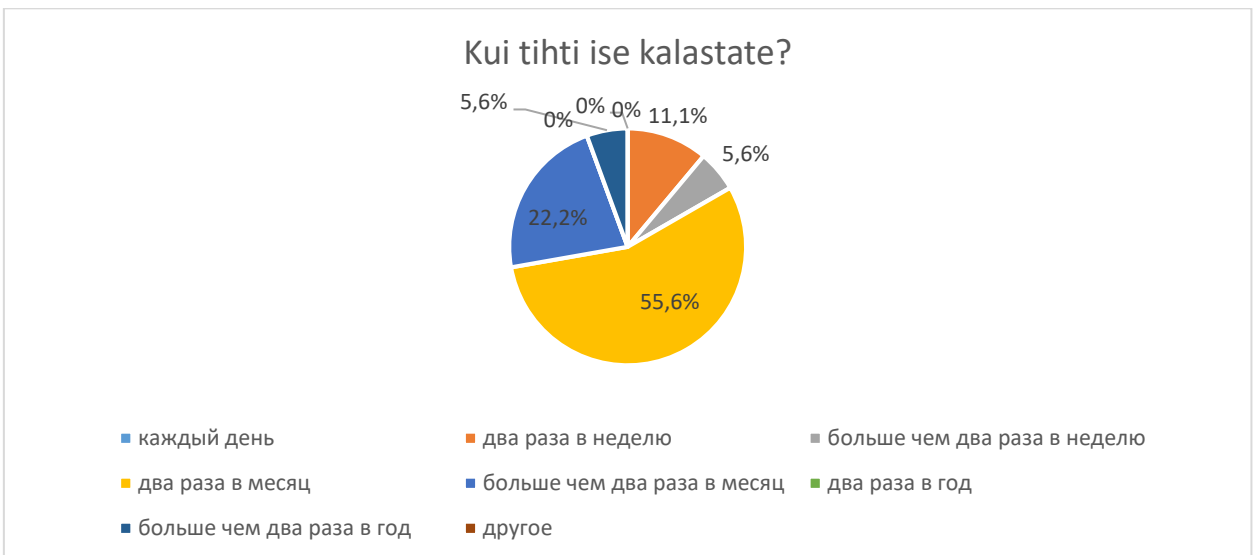

Joonis 13: Peamised info allikad venekeelsete vastajate seas.

Venekeelsete vastajate väikese arvu tõttu analüüsiti kalastamise sagedust koos. Joonistelt 14 ja 15 on näha, et inimesed käivad kala püüdmis enamasti kaks korda kuus või enam (vastavalt eestikeelsed 29,4%, venekeelsed 55,6%). Teiseks populaarseim vastus näitab, et umbes 22% vastanutest kalastab kaks korda nädalas.

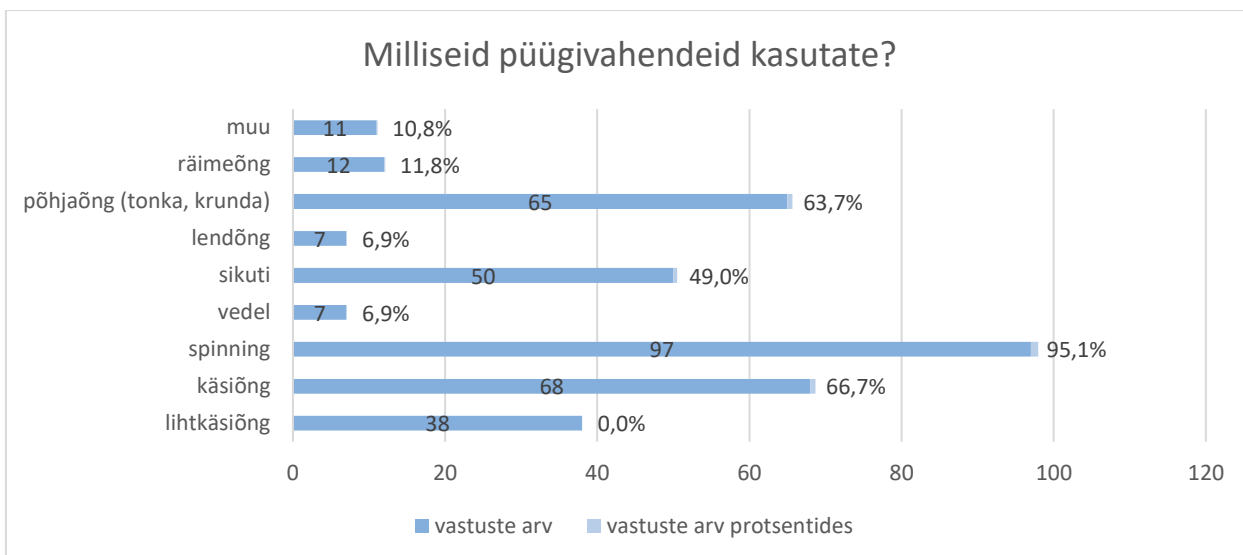

Joonis 14: Kalapüügi sagedus eesti keelt kõnelevate kalurite seas.

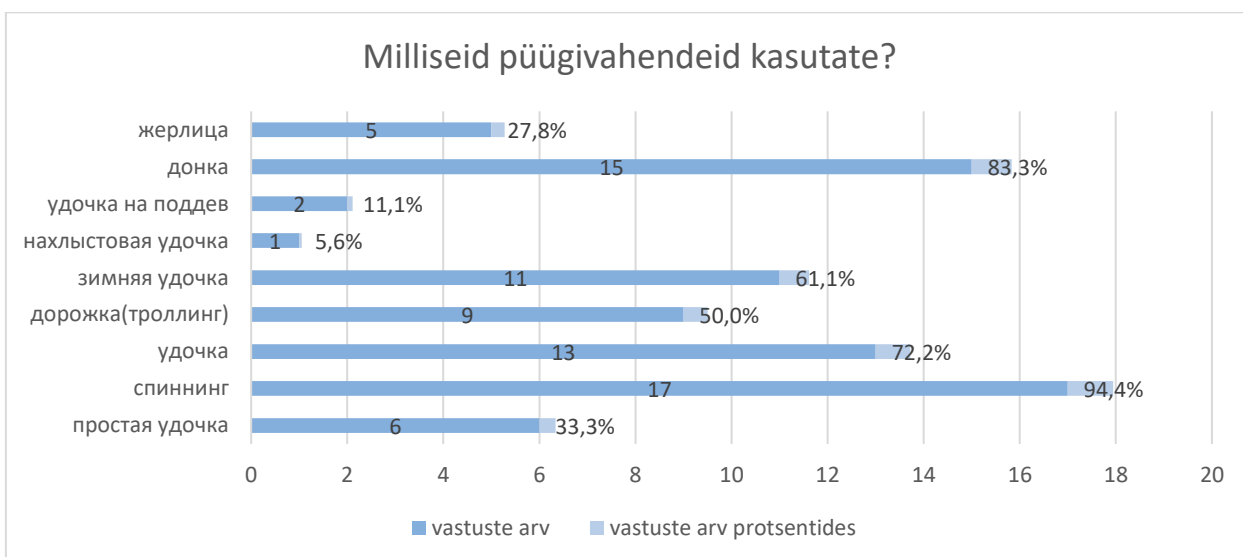

Joonis 15: Kalapüügi sagedus vene keelt kõnelevate kalurite seas.

Joonised 16 ja 17 näitavad, et kõige populaarsem kalapüügiviis on spinninguga kalapüük (eestikeelsed 95%, venekeelsed 94%). Need vastajad hindavad aktiivset kalapüüki, sest spinninguga kalapüük on eeldab aktiivset tegutsemist. Vastajatele meeldib ka põhjaõnge ja käsiõnge kasutamine (vastavalt eestikeelsed 64% ja 67%, venekeelsed 72,2 ja 83,3), mis omakorda osutab passiivsele kalapüügiviisile. Samuti on suur osa vastajatest tegeleb jääpüügiga, kus kasutab sikutit (eestikeelsed 49%, venekeelsed 61,1%).

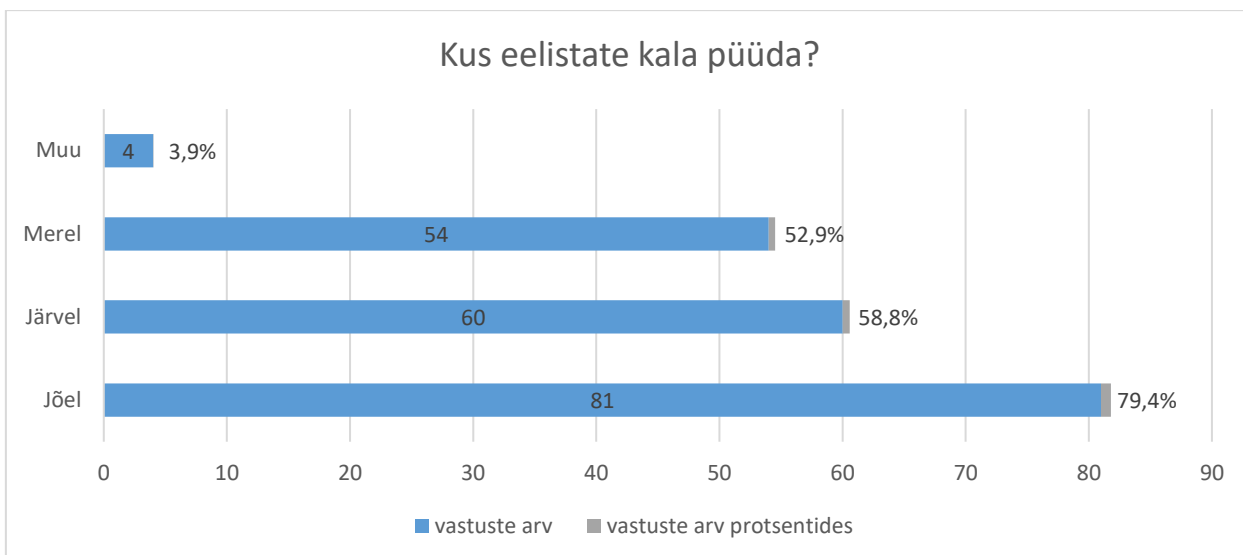

Joonis 16: Kõige populaarsem püügivahendid eestikeelsete vastajate seas.

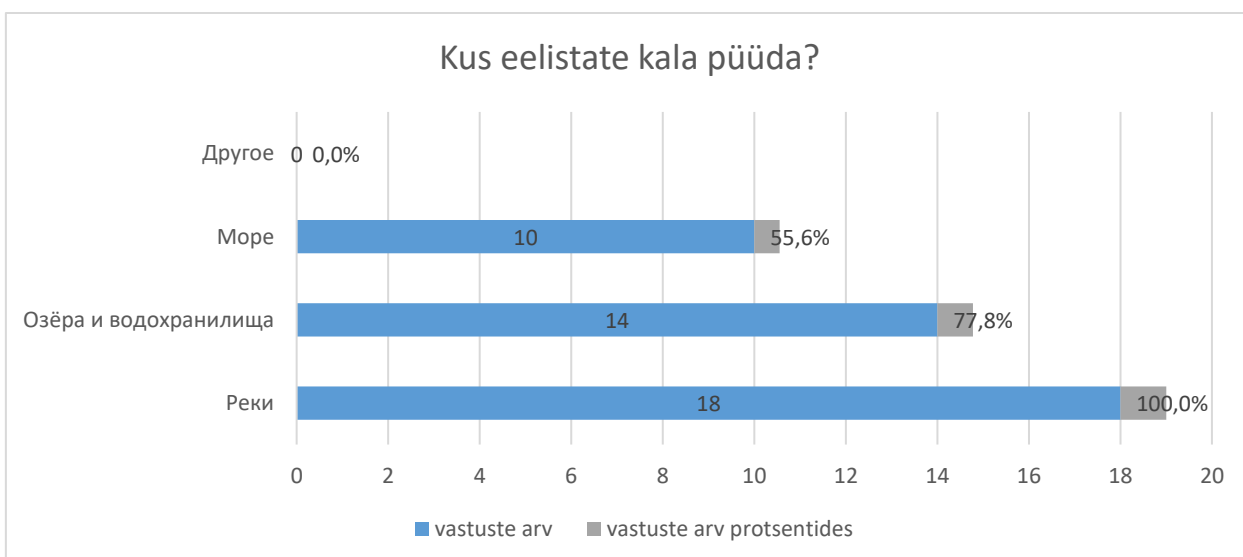

Joonis 17: Kõige populaarsem püügivahendid venekeelsete vastajate seas.

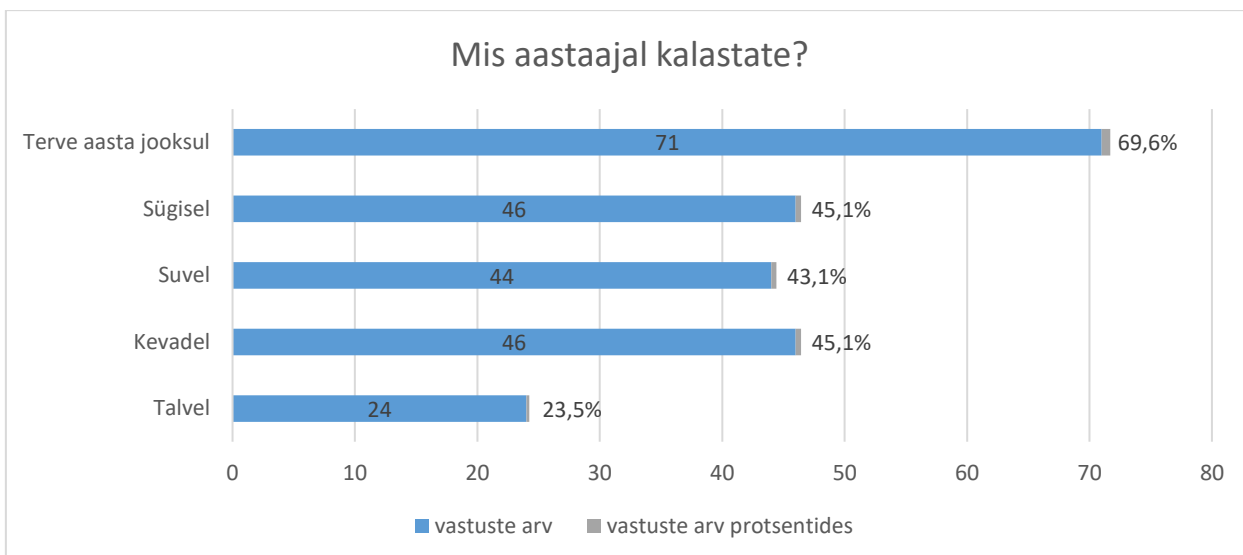
Enamik kalureid eelistab kala püüda jõgedes (vastavalt eestikeelsed 79,4%, venekeelsed 100%) (Joonis 18 ja 19), kuid tunnevad nende vahel huvi ka mere ja järvede vastu (vastavalt eestikeelsed 52,9% ja 58,8%, venekeelsed 77,8% ja 55%). Enamikku kalureid ei huvita kalapüük talvehooajal, vaid ainult umbes 1/4 vastanutest naudib külma (Joonis 20 ja 21), See on loogiliselt seotud väitega püügivahendite kohta, sest kõige populaarsem püügivahend oli spinning.

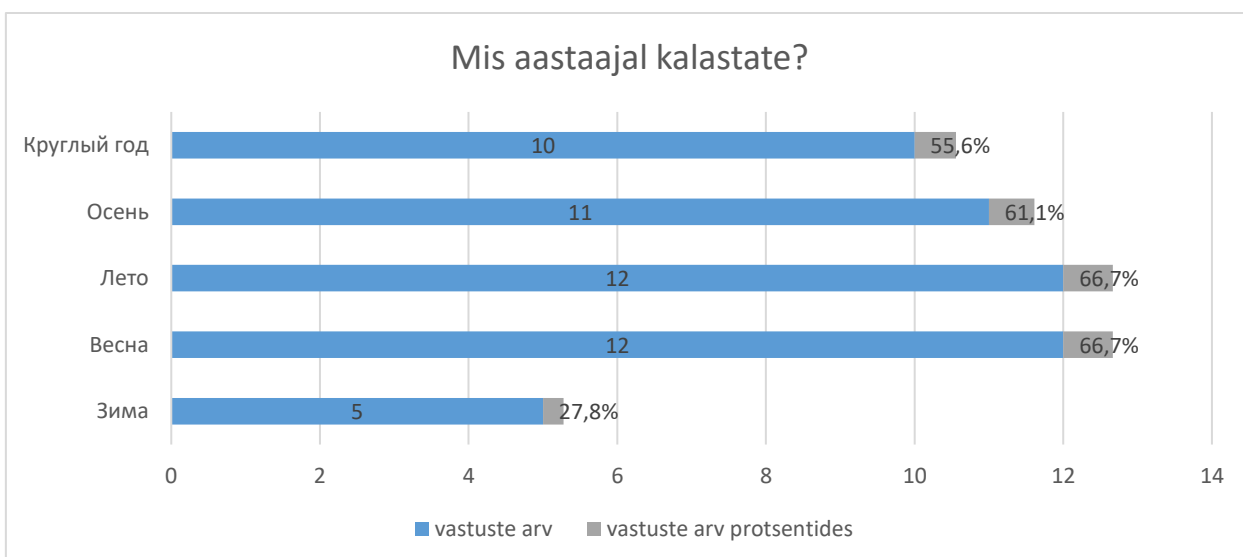
Joonis 18: Eelistatud kalapüügikohad eestikeelsete vastajate seas.

Joonis 19: Eelistatud kalapüügikohad venekeelsete vastajate seas.

Joonis 20: Eelistatud aastaeg eestikeelsete vastajate seas.

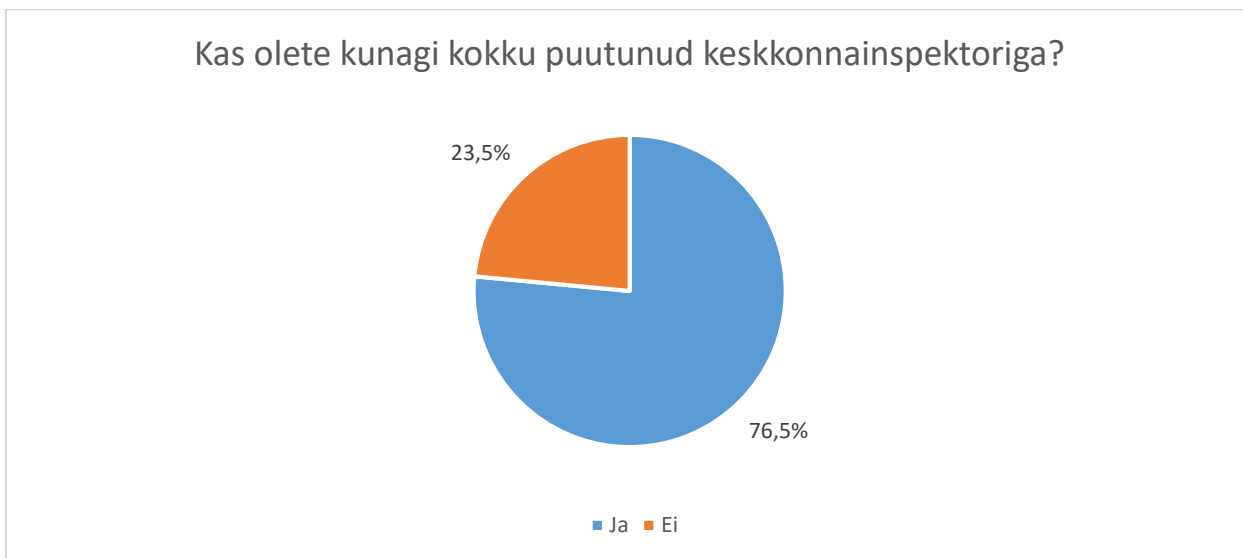

Joonis 21: Eelistatud aastaag venekeelsete vastajate seas.

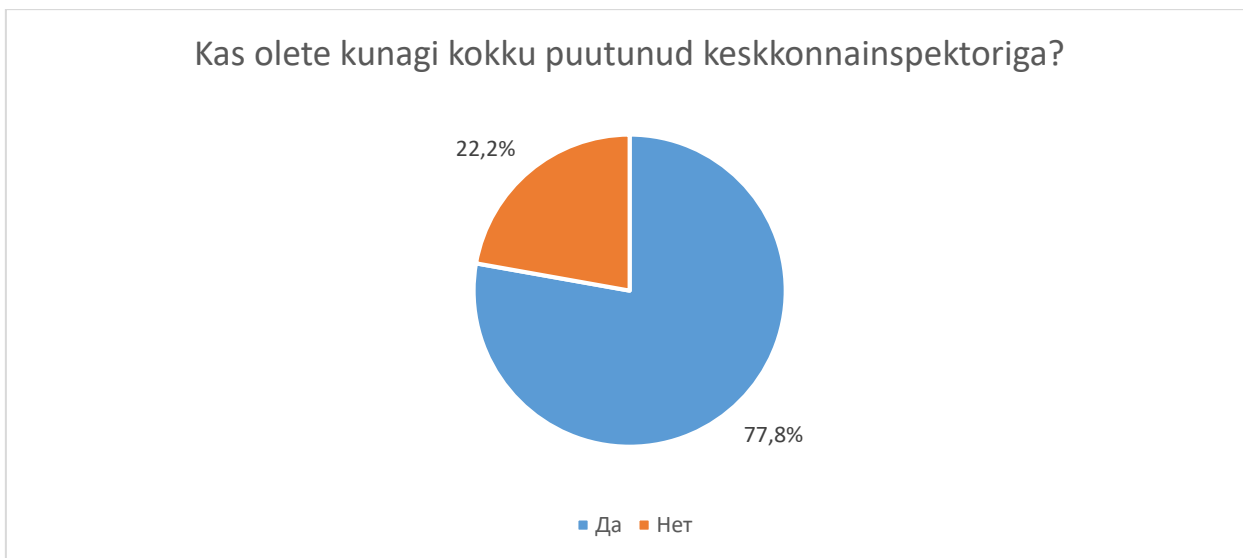
Selles küsitluses, anti vastajatele võimalus nimetada oma eelistatud püügikalaliigid vabas vormis. Enamiku kalurite peamine sihtmärk on röövkalad, nagu haug, ahven ja haug. Teiseks huvitavad inimesi lepiskalad, nagu latikas ja särg. Samuti tahavad inimesed oma saagis näha lesta.

Samamoodi oli vastajatel võimalus vabas vormis vastata, mida nad teevad püütud kaladega. Kalurid jagunesid kolmeks selles küsimuses, mida nad püütud kaladega teevad. Üks rühm võtab kõik kalad koju söögiks, mõnikord annavad mõne kala sugulastele või sõpradele. Teine rühm võtab ainult osa püütud kaladest ja vabastab teise osa. Kolmas rühm vabastab kõik püütud kalad.

Joonistelt 22 ja 23 on näha, enamik kalureid on kohtunud kalapüügi käigus kalapüügi järelvalve inspektoritega (vastavalt eestikeelsed 76,5%, venekeelsed 77,8%). Kalapüügi järelvalve vabatahtlikega on see vastupidi, neid on kohanud vaid umbes 1/5 eestikeelsetest ja 5% venekeelsetest vastajatest (Joonis 24 ja 25). Väga positiivne on, et eestikeelsetest 44% ja venekeelsetest 61 % vastajatest on valmis ise olema kalapüügi järelvalve vabatahtlikud (Joonis 26 ja 27).

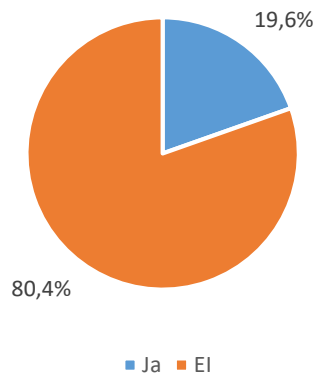

Joonis 22: Kokkupuutumine kalapüügi järelvalve inspektoriga. eestikeelsete vastajate seas.

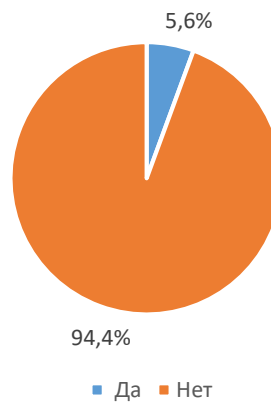
Joonis 23: Kokkupuutumine kalapüügi järelvalve inspektoriga. venekeelsete vastajate seas.

Kas olete kunagi kokku puutunud vabatahtlikega, kes jälgivad kalastamise reeglitest kinnipidamist?

Joonis 24: Kokkupuutumine kalapüügi järelvalve vabatahtlikega eestikeelsete vastajate seas.

Kas olete kunagi kokku puutunud vabatahtlikega, kes jälgivad kalastamise reeglitest kinnipidamist?

Joonis 25: Kokkupuutumine kalapüügi järelvalve vabatahtlikega venekeelsete vastajate seas.

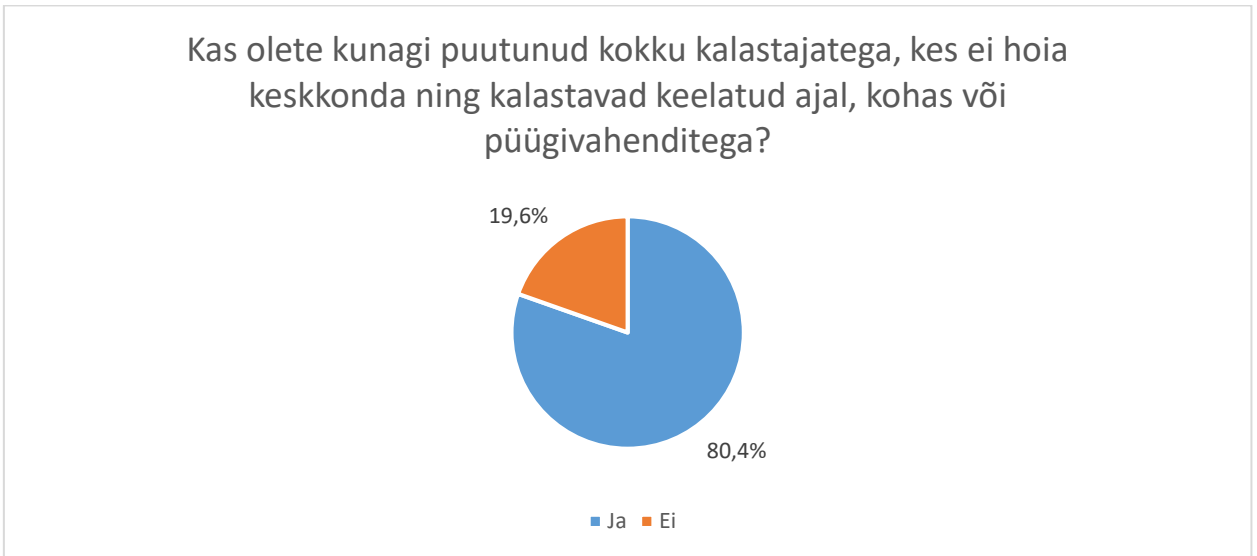
Joonis 26: Huvi kalapüügi järelvalve vabatahtliku tegevuse vastu eestikeelsete vastajate seas.

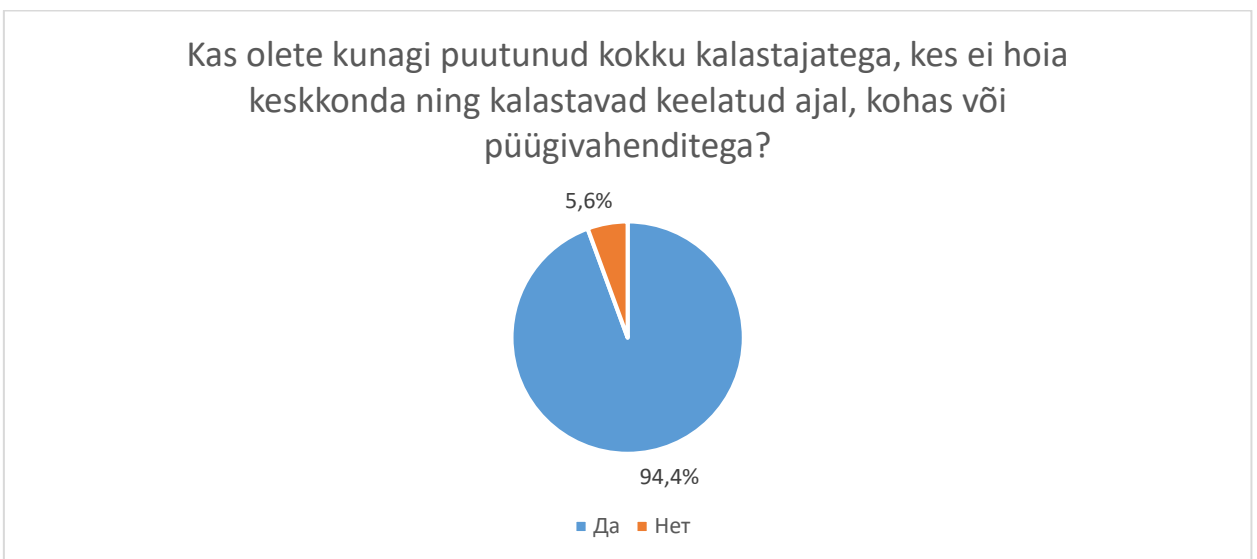
Joonis 27: Huvi kalapüügi järelvalve vabatahtliku tegevuse vastu venekeelsete vastajate seas.

Joonis 28 ja 29 annavad selge pildi, et peaaegu iga kalur on olnud olukorras, kus ta on olnud tunnistajaks kalapüügiseaduse rikkumistele (vatavalt eestikeelsed 80,4%, venekeelsed 94,4%). Ka mina olen sellises olukorras olnud.

Järgmisena küsiti vabas vormis, kuidas vastajad sellelisele olukorrale reageerisid. On hea meel tõdeda, et enamik vastajaid reageeris sellele olukorrale väga hästi, enamik helistas keskkonnakaitse infoliini numbrile 1313 ja / või tegi suulise märkuse. Neid inimesi, kes eirasid olukorda täielikult, oli väga vähe. Oma isiklikus kogemuses leidsin ebaseaduslik kalavõrgu, kuid õnneks selles kala ei olnud. Nüüd mõistan, et minu reaktsioon polnud selles olukorras kõige parem, sest võtsin kalavõrgu ja lõikasin selle tükkideks. Parem oleks olnud helistada numbrile 1313.

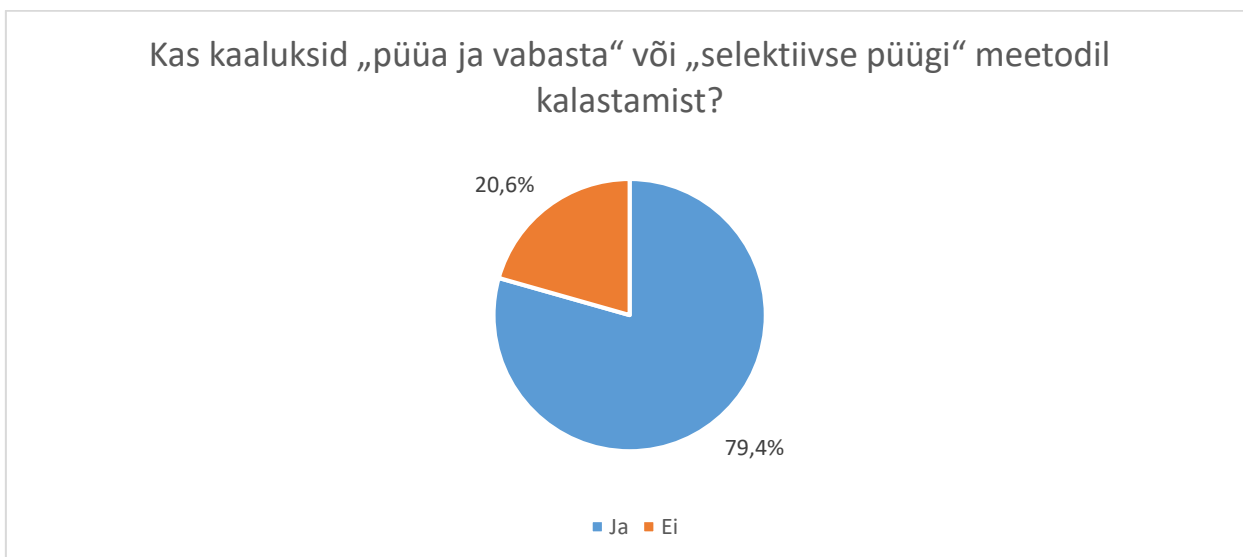
Joonis 28: Kokkupuutumine kalastajatega kes rikkuvad kalapüügiseadus eestikeelsete vastajate seas.

Joonis 29: Kokkupuutumine kalastajatega kes rikkuvad kalapüügiseadus venekeelsete vastajate seas.

Üks viimane küsimus puudutas väga delikaatset teemat, selles teemas küsisin vastajatelt, kas nad on kunagi kalapüügiseaduse rikkunud. Mul on jälle rõõm öelda, et enamik kalureid väitis, et nad pole kunagi teinud asju, mis on kalapüügiseaduse vastased. ehkki oli juhtumeid, enamik neist olid teadmatuse tõttu, mõned juhtumid tehti alkoholijoobes. Üks vastaja väitis, et meeletu hasarti tõttu ei suutnud ta vastu panna.

Vastuste järgi on enamiku kalurite jaoks sellised meetodid nagu „püüa ja vabasta“ ning „selektiivne püük“ on võimalused, mida nas on valmis proovima (vastavalt eestikeelsed 79,4%, venekeelsed 88,9%) (Joonis 30 ja 31).

Joonis 30: Kalurite suhtumine kalapüügi meetoditesse „püüa ja vabasta“ ja „selektiivne püük“ eestikeelsete vastajate seas.

Joonis 31: Kalurite suhtumine kalapüügi meetoditesse „püüa ja vabasta“ ja „selektiivne püük“ venekeelsete vastajate seas.

Kogu ülaltoodud küsitluse kokkuvõttena saab välja tuua kõige väärtuslikumad väited, mis selle küsitluse käigus saadi.

- Selle küsitluse järgi on kalapüük enamasti meeste hobi, kuid ka naissoost vastajaid oli 5-st 120-st.
- Enamlevinud vanuserühmad on 29–49 ja 49–69-aastased.
- Enamik kalureid toetas väidet, et kalapüük mõjutab keskkonda.
- 1/3 eestikeelsetest vastajatest sõnul pole harrastuskalapüügi kohta Eestis piisavalt teavet, venekeelsed vastajad jagataksid selles väites pooleks.
- Rohkem kui pooled vastanutest käivad kalapüüki vähemalt kaks korda kuus, kus nad kasutavad enamasti spinningut, põhjaõnge või käsiõnge.
- Enamasti armastavad inimesed jõgedel ja järvedel kala püüda ning teevad seda kõige rohkem kevadel, suvel ja sügisel.
- Enamik vastajatest on kohtunud kalapüügi järelvalve inspektoriga, kuid vabatahtlikutega on see vastupidine. Samal ajal on rohkem kui pooled kalurid valmis seda rolli ise proovima.
- Peaaegu iga vastaja oli tunnistajaks olukorrale, kus kalapüügiseadust rikutakse ning ja enamik neist reageeris sellele olukorrale õigesti, helistades keskkonnakaitse vihjeliinile 1313 või tehes suulise märkuse.
- Oli kalureid kes rikkusid ise kalapüügiseadust ja selle põhjuseks oli teadmatus või alkoholitarbimine.
- Küsitluse kohaselt oli enamik kalureid valmis kasutama selliseid püügiviise nagu „püüa ja vabasta“ ning „selektiivne püük“.

4.2.4 Intervjuu

Selles teemas intervjueriti nelja kalurit, kes on kunagi rikkunud kalapüügiseadust. Kuna teema on nii delikaatne, ei olnud lihtne leida inimesi, kes oleksid selleks valmis. Kokku tehti neli intervjuud. Kõik kalurid, kes nõustusid rääkima, ei riku enam kalapüügiseadust, kõik juhtumid olid minevikus, enamasti nende nooremas vanuses.

Intervjuu #1

Selles intervjuus, intervjueriti 30ndates eluaastates meest, kes tegeleb harrastuskalapüügiga juba lapsepõlvest. Ta on sündinud väikelinnas, kus oli palju kohti, kuhu kalastama minna. Lapsepõlves kasutas ta kalapüügiks enamasti käsiõnge. Vanemaks saades hakkas ta püüdma röövkalu, nagu haug ja ahven.

Enamik tema rikkumisi polnud tõsised, mõnel juhul kalastas ta keelatud kohtades või ajal. Samuti oli rikkumisi, mis hõlmasid alamõõdulisi kalu. See juhtus nii tema hilises teismeliseeas kui ka 20-aastase eluea alguses. Suurem osa tema nooremast vanusest ei kasutanud ta harrastuskalapüügiõigusi.

Püügiseaduse rikkumise põhjuseks oli tema teadmatus ja millalgi ka hooletus. Ta mainis, et tema nooremas vanuses ei olnud palju infot kalapüügi kohta nagu tänapäeval ja kogu tema ümbrus käitus samamoodi. Rikkumise ajal ei kohanud ta kunagi kalapüügi järelvalve inspektorit, kuid kuulis oma ümbrusest palju lugusid kellegi tabamisest ja trahvi saamisest.

Selle hävitava käitumise peatamise põhjuseks oli see, et ta hakkas saama rohkem infot, suurema osa internetist ning tema ümbrus hakkas ka muutuma. Tänapäeval järgib ta kõiki kalapüügiseaduse reegleid.

Intervjuu #2

Teise intervjuu ajal räägiti 36-aastase mehega, kes on ka sõpruses inimesega, keda küsitleti esimesel intervjuul. Ta kasvas üles samas piirkonnas ning isa tutvustas talle harrastuskalapüüki.

Kuna ta kasvas samas piirkonnas nagu esimene intervjuueeritav, oli tal samad "patud". Kuid ta nentis, et erinevalt oma sõbrast oli tal ka tõsisemaid rikkumisi. Umbes 15 aastat tagasi osales ta ebaseaduslike kalavõrkude panemises. Selle teguviisi üle arutleti pikemalt. Kõige kohutavam juhtum, mida ta mäletab, oli juhtum Soodla veehoidlas. Tema ja mõned tema sõbrad, va eelmine intervjuueeritud inimene, läksid nädalavahetuseks Soodla veehoidlasse kala püüdma ja telkima ning tõid kaasa kalavõrgud. Oli kevad, aastaaeg, mil haug kudema hakkab. Vesi polnud sel ajal täiesti jäävaba. Jutu jätkudes leidis ta koos sõbraga koha, kus vesi oli jäävaba ja seal olnud ruumi kalavõrgu panemiseks mida nad ka tegid. Järgmisel päeval läksid nad kalavõrke kontrollima ja leidsid, et need olid kalu täis. Tema sõnul püüti sel päeval üle 100 haugi.

Kui küsisin, miks ta seda tegi, vastas ta, et teda on ümbritsevad mõjutatud. Tänapäeval elab ta mujal ja käib kalal, järgides kõiki seadusi. Ta tunneb Soodla järve juhtumit väga haletsusväärselt ja ütleb, et suure osa sellest, miks ta nõustus seda tegema, oli see, et ta oli alkoholijoobes.

Intervjuu #3

Kolmas küsitletud inimene oli noorim. Ta oli 20-aastane. Ta on kalapüügiga tegelenud lapsepõlvest ja tema vanem vend tutvustas talle seda. Ta ütles, et lõpetas kalapüügiseaduse rikkumise üsna noorelt, sest kohtus kalapüügi ajal inimesega, kes selgitas talle, miks see halb on.

Ta ütles, et ei teinud midagi tõsist, tema rikkumised seisnesid alamõõduliste kalade võtmises ja kalapüügis keelatud kohtades. Ühel korral, kui ta oli noorem, nägi onu ebaseaduslikke kalavõrke panemas, üks oli hiljem kadunud, nagu ta mäletab.

Ta nimetas ka põhjuse, miks ta kalastas keelatud kohtades, ütles, et neis kohtades oli saak alati suurem. Alamõõduliste kalade kohta ütles ta, et ta oli nii õnnelik, et püüdis kala ja tahtis seda oma sõpradele näidata ning ta mainis, et eriti tegis seda kui tegemist oli jõeforelliga, sest see on tõesti haruldane saak.

Intervjuu #4

Viimases intervjuus oli vastaja vanim ja kogenuim kalur. Ta oli 65-aastane mees. Ta elas mõnda aega Venemaal, kuid kolis 21-aastaselt Eestisse. Ta kasvas kalameeste peres, kus kalapüügiga tegelesid kõik mehed.

Ta ütles, et enamasti rikkus ta kalapüügiseadust 90ndatel ja 2000ndate alguses. Ta kasutas kala püüdmiseks ebaseaduslikke kalavõrke ja müüs seda raha eest või kauples seda muu asjade jaoks. Ta viitab, et need ajad olid rasked ja ta püüdis mis tahes võimalusel veidi raha teenida

Tal ei ole kahju, sellest mida ta sel ajal tegi. Ta arvab, et tegi sel ajal kõik õigesti ja muid võimalusi polnud. Tänapäeval järgib ta kõiki reegleid, kuna tal on piisavalt raha ja ta ei pea kasutama sellist jõhkrat raha teenimisviisi, mida ta kunagi kasutas.

Mis meetmeid võiks kasutada intervjuude põhjal selleks, et vältida kalapüügiseaduse rikkumist? Neid intervjuusid analüüsid saab selgelt öelda, et harrastuskalapüügi esimeste sammude ajal on väga oluline inimestele teavet anda. Iga vastaja ütles, et teatud määral sai ta osa teavet oma ümbritsevatelt, sõpradelt või pereliikmetelt. Enamik vastanutest alustas harrastuskalapüügiga

tegelemist varases nooruses ja ma arvan, et nende vanemate jaoks oli oluline oma lapsi harida. Probleem võib ilmnedagi siiski, kui vanemad pole ise piisavalt haritud.

4.2.5 Analüüs

Tänu küsimustikule ja intervjuule saadud andmed aitavad koostada metoodikat, mis omakorda mõjutab inimeste harjumusi, kes harrastavad kalapüüki. Need teoreetilised andmed omavad erilist väärtust praktilise mudeli loomisel.

Saadud andmete põhjal saab järeldada, et kalapüügi harrastajad saavad aru püsiva kalapüügi tähtsusest ja nad on nõus järgima reegleid ning näitama välja initsiatiivi. Seda moodi on nad nõus ise vabatahtlikult keskkonnainspektsiooni rolli täitma. Sellest tulenevalt üks praktiline meetod on vabatahtlike õiguste suurendamine. Vabatahtlikud võiksid läbida kursuse, kas füüsiliselt või interneti keskkonnas ja ise samuti võiksid olla karistamata teatud aja jooksul, näiteks viis aastat.

Teine oluline tähelepanek on see, et paljud inimesed seletasid oma käitumist sellega, et kõiges on süüdi alkohol ja nad ei saa aru, mida nad selle mõju all teevad. Siit järgneb loogiline järeldus, et alkohol peaks olema keelatud kalapüügi ajal, sest peale rikkumiste seab alkohol ohtu ka kalamehe tervisele, kes viibib avatud vee juures. Kahjuks meie kultuuris alkohol väga tihti käib käsikäes kalapüügiga, vahel isegi kalapüük on teisel kohal.

Saadud andmete põhjal võib teha järelduse, et kalameeste informeeritus kehtivatest reeglitest on üle keskmise, mis muidugi on hea uudis. Üks meetoditest, mis suurendaks kalapüügi harrastajate teadmisi, saaksime võtta selliselt riigilt nagu Saksamaa, kus selleks, et saada luba kala püüdmiseks on vajalik läbida eksam antud teemal(15). Eksam puudutab põhilisi kalapüügi seadusi ja vajab ühe korra sooritamist(15). See meetod aitaks lahendada kohe kaks probleemi, esimene – üldiste teadmiste suurendamine harrastuspüügi reeglitest ja teine – see aitaks vähendada inimeste protsenti, kelle jaoks kalapüük on teisejärguline peale alkoholi tarvitamise.

Kokkuvõte

Antud töö põhineb nii praktiliselt kui teoreetiliselt saadud informatsioonil ja ka informatsioonil, mis oli saadud ja analüüsitud internetiallikatest, mis lõpuks andsid vastuse töö alguses püstitatud küsimustele.

Põhjused, mis inimesed rikuvad kalapüügiseadust võib jagada kaheks kategooriaks, ühed on inimesed, kes rikuvad reegleid teadmatusel, teised on inimesed, kes rikuvad reegleid teadlikult. Harrastuskalapüüdjatega teostatud küsitluse ja intervjuude olulisemad tulemused olid:

- Enamik vastajaid nõustus, et harrastuskalapüük mõjutab keskkonda - vastavalt eestikeelsed 82,4%, venekeelsed 83,3%.
- Eestikeelsete vastajate seas on populaarseimad teabeallikad kalapüügieeskiri 93,1%; kalale.ee foorumi 91,2%; pilet.ee veebisait 88,2%; kalapüügiseadus 78,4%; Harrastuskalapüügi taskuabimees 56,9%. Venekeelsel kogukonnal on peaaegu sama tulemus vaid koos ühe huvitava erandiga - osa inimesi märkis kalastusinfo.ee veebilehe 50%, mida oli oodata, kuna sellel veebilehel on palju teavet mõlemas keeles, nii eesti kui ka vene keeles.
- Peaaegu iga kalastaja on olnud olukorras, kus ta on olnud tunnistajaks kalapüügiseaduse rikkumistele (vastavalt eestikeelsed 80,4%, venekeelsed 94,4%).
- Enamik vastajatest on kohtunud kalapüügi käigus kalapüügi järelvalve inspektoritega (vastavalt eestikeelsed 76,5%, venekeelsed 77,8%). Kalapüügi järelvalve vabatahtlikega on see vastupidi, neid on kohanud vaid umbes 1/5 eestikeelsetest ja 5% venekeelsetest vastajatest. Väga positiivne on, et eestikeelsetest 44% ja venekeelsetest 61 % vastajatest on valmis ise olema kalapüügi järelvalve vabatahtlikud.
- Küsitluse kohaselt oli enamik kalureid valmis kasutama selliseid püügiviise nagu „püüa ja vabasta“ ning „selektiivne püük“.
- Läbiviidud intervjuusid analüüsides saab selgelt öelda, et harrastuskalapüügi esimeste sammude ajal on väga oluline inimestele teavet anda. Iga vastaja ütles, et teatud määral sai ta osa teavet oma ümbritsevatelt, sõpradelt või pereliikmetelt. Enamik vastanutest alustas harrastuskalapüügiga tegelemist varases nooruses ja ma arvan, et nende vanemate jaoks oli oluline oma lapsi harida. Probleem võib ilmneda siis, kui vanemad pole ise piisavalt informeeritud.

Antud töö teine punkt seisnes selles, et leida meetodid, kuidas tõhusalt ennetada inimest käitumist, kes tekitavad kahju keskkonnale kuna enamus rikkumisi oli seotud sellega, et inimesed ei tundnud seadust, siis meetmed oleksid just selles suunas. Siin oli kõige olulisem sisend Keskkonnainspeksioonis sooritatud praktikal saadud info:

- Keskkonnainspeksioonil on osakonnad igas maakonnas ja puudutab enam kui 20 loodusvarade järelevalve suunda, kala järelevalve osakaal on sellest 33%(16).
- Suurt abi pakuvad ka seadusekuulekad kodanikud, näiteks 2018 aastal saabus inspeksiooni vihjetelefonile „1313“ 4998 kõnet rikkumiste kohta(16).
- Üks põhilistest põhjustest on Keskkonnainspeksiooni ressursi piiratus. Ressursi puudujääk viib selleni, et füüsiliselt ei ole võimalik pöörata tähelepanu igale veekogule, kus võivad olla inimesed, kes tegelevad harrastuspüügiga. Kalamehed omakorda teavad või oletavad ressursi vähesust, mis toob kaasa ükskõiksuse ja süüdimatu tunde harrastuspüügil.

Kolmas küsimus on teise küsimuse jätk, siin autor üritas töö käigus välja mõeldud meetodid rakendada ka praktiliselt.

- Kodanike informeerituse suurendamiseks, võiksid järelevalve inspektorid jagada igale kalamehele juhendi, kus peal on peamised kalapüügi reeglid. Eriti see aitaks neid inimesi, kes sooritasid mitte olulise väärteo ja said suulise hoiatuse, tavaliselt sellised inimesed rikuvad reegleid teadmatusel. Juhend võiks olla nii eesti kui ka vene keeles.
- Tõsisemate rikkumiste puhul, võiks inspeksioon trahvimise asemel pakkuda süüdlasele võimalust külastada koolitust, kus räägitakse reeglipärasest kalapüügist.
- Riik võiks välja töötada süsteemi, kus iga inimene, kes asub veekogu ääres saab sms, kus on kirjas antud veekogu kalapüügi reeglid, näiteks vähi minimaalne suurus, püügi keeld jne.
- Üks meetoditest, mis suurendaks kalapüügi harrastajate teadmisi, saaksime võtta selliselt riigilt nagu Saksamaa, kus selleks, et saada luba kala püüdmiseks on vajalik läbida eksam antud teemal. Eksam puudutab põhilisi kalapüügi seadusi ja vajab ühe korra sooritamist.

Kokkuvõtteks antud töö autor tahaks näha praktikal tehtud töö tulemust, mille nimel ta ise üritab ka edaspidi anda enda panust.

Võõrkeelne lühikokkuvõte

The essence of this work was to find the reasons for people's destructive behavior in relation to recreational fishing, in particular, for what reasons fishermen commit illegal actions.

The work was done with a practical basis so that, in the future, the methods found in the course of work could be used in real life.

The survey used the analysis of legislation and literature in the field, conducted interviews and questionnaires with recreational fishermen, and participated in the supervision of recreational fishing at the Environmental Inspectorate during the internship.

The survey revealed that recreational fishermen violate the fishing law for two reasons. The first reason is ignorance of the law, so the violation of the law does not take place consciously, but it must be remembered that ignorance of the law does not release from liability. In the second situation, people knowingly break the law for their own purpose.

It was found that the best method to improve such irresponsible behavior is to raise people's awareness. In order to develop this method, some ideas were suggested that emerged during the research of this work.

Viidatud allikad

1. Harrastuspüügi jaotus Eestis. - *Keskkonnaministeeriumi veebileht*
<https://www.envir.ee/et/harrastuspuuk> (7.03.2020)
2. Lancaster, D., Dearden, P., Ban, N.C. (2015) Drivers of recreational fisher compliance in temperate marine conservation areas: A study of Rockfish Conservation Areas in British Columbia, Canada. *Global Ecology and Conservation*, 05.07.2015
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2351989415001079>
3. Babali, N., Mohamed, K., Belhabib, D., Louanchi, F., Pauly, D. (2018) Recreational fisheries economics between illusion and reality: The case of Algeria. *PLOS ONE*, 18.07.2018
https://www.researchgate.net/publication/326790079_Recreational_fisheries_economics_between_illusion_and_reality_The_case_of_Algeria (08.03.2020)
4. Eesti harrastuskalamehe taskuabimees 2019. - *Keskkonnaministeeriumi veebileht*
<https://www.envir.ee/sites/default/files/kalastusinfoa7-2019-ee.pdf> (20.03.2020)
5. Soome, A., Tuus., H. (2008) Harrastuskalapüük – kümned tuhanded inimesed ning sajad miljonid kroonid. Keskkonnaministeeriumi kalavarude osakond, 2008
http://www.kalastajateselts.ee/fail/%C3%9Clevaade%20harrastajate%20k%C3%BCsitlus_est.pdf
6. Hillep, P., Pärnamets, R., Orav, H., Jarvis, M. (2016) Eesti harrastuskalapüügi kvantitatiivuuring. Keskkonnaministeerium, 30.11.2016
https://www.envir.ee/sites/default/files/harrastuskalastajate_uuring_2016_euk_logodega.pdf
7. Eesti harrastuskalapüügi kvantitatiivuuring 2018. aasta kohta. - *Keskkonnaministeeriumi veebileht*
https://www.envir.ee/sites/default/files/harkal19_aruanne_logoga.pdf 2019 (22.03.2020)
8. Veetma, M., Albert, A. (2016) KUTSELISE JA HARRASTUSPÜÜGI SEKTORITE VAHEL VÕIMALIKE VASTUOLUDE JA ÜHISHUVIDE KAARDISTAMINE 2016
<https://www.agri.ee/sites/default/files/content/uuringud/2016/uuring-2016-kalapuuk-sektorid.pdf>
9. KKM Andmebaasid. - *Keskkonnaministeeriumi veebileht*
<https://www.envir.ee/et/eesmargid-tegevused/kalandus/harrastuspuuk/statistika-ja-uuringud> (25.03.2020)

10. Kalapüügiseadus. (Vastu võetud 19.02.2015, muudetud, täiendatud, viimati jõustunud 01.01.2019). – Elektrooniline Riigi Teataja
[https://www.riigiteataja.ee/akt/106072018013\(05.04.2020\)](https://www.riigiteataja.ee/akt/106072018013(05.04.2020))
11. Fisheries and aquaculture technology. - *FAO veebileht*
<http://www.fao.org/fishery/geartype/242/en> (05.04.2020)
12. Cyanide: an easy but deadly way to catch fish. – *panda.org veebileht*
https://wwf.panda.org/wwf_news/?5563/Cyanide-an-easy-but-deadly-way-to-catch-fish
(06.2020)
13. FAO dokument. - *FAO veebileht*
http://www.fao.org/fi/oldsite/eims_search/1_dett.asp?calling=simple_s_result&lang=en&pub_id=317379 (06.04.2020)
14. Tufts, B.L., Holden, J., Demille, M.. (2015) Benefits arising from sustainable use of North America's fishery resources: economic and conservation impacts of recreational angling. *International Journal of Environmental Studies*
15. Fishing in Germany. – *fishinglicence.eu veebileht*
http://fishinglicence.eu/germany?fbclid=IwAR0sdJTxlE1-ELC_Evejfqd0NaaaSKJK5ijFqJWbOo1W6vJm0tx5zRyhCQE (06.04.2020)
16. KKI aastaraamat 2018. - *KKI veebileht*
https://www.kki.ee/sites/default/files/aastaraamat_2018.pdf (10.04.2020)
17. Tammeleht, E. (2019) KALALE / Eesti Kalastajate Seltsi vabatahtlikud kudevalvurid. *Kalale/Õhtuleht*, 16.01.2019 <https://kalale.oh tuleht.ee/919078/kalale-estti-kalastajate-seltsi-vabatahtlikud-kudevalvurid>
18. Mäekivi, M. (2020) Keskkonnarikkumistega võivad hakata võitlema ka vabatahtlikud abiinspektorid. *ERR*, 11.05.2020 <https://www.err.ee/1088172/keskkonnarikkumistega-voivad-hakata-voitlema-ka-vabatahtlikud-abiinspektorid>
19. Inspeksioon tugevdab järelevalvet lõhejõgedel. (2018) [WWW]
<https://www.kki.ee/et/uudised/inspeksioon-tugevdab-jarelevalvet-lohejogedel>
20. Pai, A. (2019) Käes on lõherahu aeg. *Õhtuleht*, 07.11.2019
<https://kalale.oh tuleht.ee/982578/kaes-on-loherahu-aeg>
21. Kalapüügi keelujad ja keelualad. - *Kalaportaali veebileht*
<https://www.kalaportaali.ee/kalastusinfo/keelujad-ja-keelualad> (17.04.2020)
22. Kudevate kalade püük on vastutustundetu ja karmilt karistatav. – *kalastusinfo.ee veebileht*
<http://www.kalastusinfo.ee/sisu/posts/kudevate-kalade-pyyk-on-vastutustundetu-ja-karmilt-karistatav-602.php> (20.04.2012)

23. Inspektorid tabasid Virumaa jõgedel silmu röövpüüdjad. – *delfi.ee veebileht*
<https://www.delfi.ee/news/paevauudised/krimi/inspektorid-tabasid-virumaa-jogedel-silmu-roovpuudjad?id=65000980> (22.04.2020)
24. Röss, K. Jõevähk jõkke tagasi!. – *loodusesõber veebileht*
http://loodusesober.horison.ee/artikkel927_909.html (22.04.2020)
25. Hurt, M. JÕEVÄHK, VÄHIVARU SEISUND JA SELLE OHUSTATUS, VÄHIPÜÜK. -
Keskkonnaministeeriumi veebileht
https://www.envir.ee/sites/default/files/elfinder/article_files/vahid_ja_puuk_hurt.pdf
 (23.04.2020)
26. Alanud vähipüügihooajal väldi jõevähile ohtlike haiguste ja võõrliikide levitamist. –
Keskkonnaameti veebileht <https://www.keskkonnaamet.ee/et/uudised/alanud-vahipuugihooajal-valdi-joevahile-ohtlike-haiguste-ja-voorliikide-levitamist?fbclid=IwAR2mcneS9paLRC39oziEAO4RkF78FrK6j2BxGpugzDnyUBE9FRzvAIEMICM> (23.04.2020)
27. Vaportzis, E., Clausen, M.G., Gow, A.J. (2017) Older Adults Perceptions of Technology and Barriers to Interacting with Tablet Computers: A Focus Group Study. *Frontiers in Psychology*, 04.10.2017 <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5649151/>
28. Pai, A. (2019) Keskkonnakahju – mis see on?. *Õhtuleht*, 07.11.2019
<https://kalale.ohuleht.ee/961558/keskkonnakahju-mis-see-on>
29. Kalavarudele ja veetaimedele tekitatud kahju hüvitamise määrad, arvutamise alused ja meetoodika ning tekitatud kahju arvutamise akti vorm. (Vastu võetud 19.06.2015, muudetud, täiendatud, viimati jõustunud 01.07.2015). – *Elektrooniline Riigi Teataja*
<https://www.riigiteataja.ee/akt/126062015011> (01.06.2020)
30. Kalavarudele ja veetaimedele tekitatud kahju hüvitamise määrad. (Vastu võetud 19.06.2015, muudetud, täiendatud, viimati jõustunud 01.07.2015). – *Elektrooniline Riigi Teataja*
https://www.riigiteataja.ee/akt/lisa/1260/6201/5011/VV_67m_lisa1.pdf#
 (01.06.2020)
31. KKI Järelevalve statistika. - *KKI veebileht* <https://www.kki.ee/et/jarelevalve-statistika-0>
 (01.07.2020)
32. Bachmann, T., Maruste, R. (2011). *Psühholoogia alused*. Tallinn: Kirjastus Ilo. 3.tr. Tallinn: Greif Trükikoda.

Lisa 1 Küsitlus: Jätkusuutliku harrastuspüügi uuring

Jätkusuutliku
harrastuspüügi uuri

Lisa 2 Venekeelne küsitlus: Jätksuutliku harrastuspüügi uuring

Исследование на
тему устойчивой р